

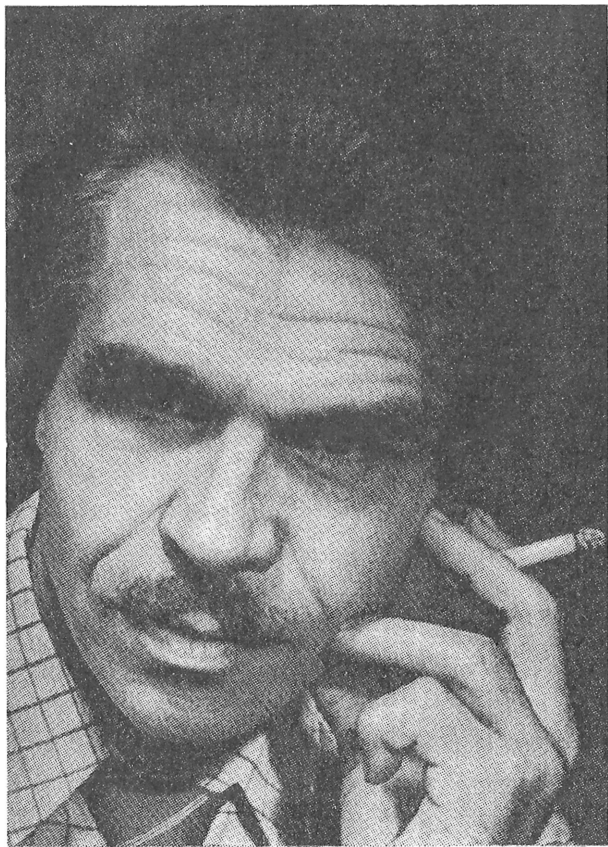
Дмитро
МОЛЯКЕВИЧ

Гумор і сатира

Дмитро МОЛЯКЕВИЧ

ВІРШІ

Гумор і сатира

84Ук7—5
М76

*В сборник
современного
украинского поэта
вошли лучшие произведения
из его предыдущих изданий.
Автор острым
сатирическим пером
борется против всего того,
что чуждо нашему
образу жизни,
с доброжелательной улыбкой
пишет о человеческих слабостях.*

М $\frac{4702590200-122}{M205(04)-86}$ 122.86

© Склад,
художне оформлення.
Видавництво «Дніпро»,
1986 р.

Про рідне і гуже

ПРО СМІХ І ПЛАЧ

Сміються, плачуть солов'ї...

О. Олесь

...І ваблять знову дальні далі,
Кімната стала затісна...
Але — опустимо деталі
І скажем коротко: весна!

Весна!.. І наче сам лягає
Рядок ліричний з-під пера...
Земля квітчається розмаєм...
Чудова, дивна то пора,

Коли гудуть вітри провісні,
Шумлять оновлені гаї
І, як у тому вірші-пісні,
Сміються, плачуть солов'ї...

Скажу охоче, що пагоди
Не пропущу ніколи я

Послухати диво те природи
Його Величність Солов'я!

Це ж як затьохкає, засвище,
То вище візьме, а то — нижче,
То залящить, то тьохне знов,
Колінце вверне зверх програми, —
То тільки — розведеш руками:
«Ну й ну!.. Бодай ти був здоров!..»

Бо — що й казати! — митець! Маєстро,
А не якийсь ото партач;
Він пісні служить вірно й чесно.
В піснях же — все є: сміх і плач...

Не сміхом, звісна річ, єдиним
Живе на світі чоловік
(Хоч, як відомо, для людини —
То гарний харч і добрий лік),

Та в кожного, як це ведеться,
Є уподобання свої...
Мені — найбільше те до серця,
Що, бач, сміються солов'ї!

І не у тому тільки справа,
Що сміх — над золото ціпо,
Що вельми бажана приправа
Він у духовному меню.

Гукнувши логіку в підмогу,
Це пояснить я так би міг:
Весна — йде з радістю у ногу,
А радості
до пари — сміх!

Хоча, повірте, я — не проти
Сльози людської!.. Завше — «за!»,
Коли це не сльоза скорботи,
А світла радості сльоза!

Якщо ж про інший плач казати,
То, мій читачу дорогий,
Хай плачуть всякі супостати,
Хай плачуть папі вороги!

СЛОВО ПРО ЧУЖЕ І ПРО РІДНЕ

Десь там у Греції
чи у Венеції
є, кажуть,
усякі предивні штуkenції —
і з нашої, і — з до нашої ери:
канали,
гондоли,
гондольєри..
А руїн усіляких,
старовини тієї! —

Парфенон!..
Акрополь!..
Пропілеї!..

Та й по інших чужих краях —
чудес усяких, що тільки — ах! —
Колізеї,
музеї,
тріумфальні ворота...
Станеш,
глянеш —
роззявиш рота...

Шикарні бігають лімузини,
реклами кличуть у магазини.
А в магазинах —
рідна нене! —
штучки різні такі елегантні...
І що не візьми —
усе іноземне!
Ніби у наших спекулянтів...

Чи от, скажімо, од мами і тата
в нас
родяться просто собі — дівчата.
А там —
де не стань,
куди не піди ти —
усе мадамзелі, міс
та синьйорити...

Я — не з таких,
яким аж не спиться,
бо наяву спиться
ота заграниця.
А приїдуть, куди належить,
то їх тривожить,
то їх бентежить
не дивна усмішка Мони Лізи,
а як би папхати свої валізи;
не ніжність Рафаелевої мадонни,
а на лахах ярлик закордонний...

Зате
як додому назад повертаються,
то аж розпинаються,
аж захлинаються:
«Ах, там — культу-ур-ра!..
Ех, що й казати! —
азіати ми... азіати...»

Я — не з таких...
Та й не з тих, між іншим,
що в с е не наше
вважають гіршим...

Я поїхав би по заграницях —
себе показати,
на людей подивиться...
Може, побачив би мільйонера.
(Цікаво, який же то він, холера!

Бо в нас
не впізнасте мільйонерів:
маскуються «мільйопери»
од міліціонерів.
Буває, почуєш:
«Об'явився отам-то!»,
а він — з «мільйонера»
вже став арештантом!)

Якби закордонну узяв я візу,
то відвідав би Мону Лізу;
у Парижі чи в Римі
побував би в соборі;
скупався б десь в і н о з е м н о м у морі
(капіталістичні оті акули,
може б, мене і не проковтнули?);
наніс би візит Вандомській колоні...

Та де мені зараз до тих закордонів!..
Не ждять ви мене,
синьйорити і леді..
Та з цього
собі не роблю я трагедії...

Ще ж ціла шоста частина світу
жде,
що огляну її,
проїду
від Карпат — аж ге-е-ен по Кіурилі!
(Було б лиш досить часу та сили!)

Що не був у Парижі — біда не велика.
Інша,
гірша є заковика.

Я ж досі (аж сором признатись навіть)
ще ані разу не був у Полтаві!..
Чи як для кого там,
а для мене —
Дніпро, їй-богу, не гірший Сени,
а на Дніпрі на отому
я ж
тільки й знаю, що київський пляж...

Гей, гей!.. Скільки я ще не знаю!
Скільки я ще пізнати маю!..
Скільки чудового,
свого, рідного
я ще не знаю...
А знать — потрібно!..

Оце у серці моїм ятриться!..
А заграниця... Що заграниця?!
А заграниці як не побачу,
то й досі не плавав,
і — не заплачу!..

А ви?
Збагнули вже все й пізнали
на тій землі,
де вам пуна в'язали?

ЛИСТ
ПЛЕМІННИЦІ ГАЇ
ДО ДЯДЬКА ІВАНА ЗА ОКЕАН

Добридень, вуйку Іване!
Радо
шлють вам здоровленнячко своє
та уклопаяються
мама, тато,
я
і родина — яка йпо є!

І, одсилаючи ці вітання,
гараздів зичим,
сто літ могти!..
А це письмо до вас пише Гаїя —
пайстарша з татових дев'яти.

Бо, любий вуйку, аби-сьте знали:
таки найліпше на все село
татуньо й мама ся постарали —
в них
нас дваадцятєро було.

Та двох близняток земля забрала
на переднівок,
у ті роки,
коли пужда у нас газдувала;
сестра — тоді ж од сухот зав'яла;
а дев'ятєро — то є таки...

Вам пригадати й мене, гадаю,
то вже робота є заважка,
бо в рік, як ви виїздили з краю,
я «дівувала» ще в пелюшках.

Ну, а тих решту то де б вам знати?! —
вони знайшлися уже,
коли
ми дочекали своєї влади;
ви в тій Америці вже були...

Казали тато якимось до мами:
«Якби отак на часи старі,
то дітваки наші
із торбами
пішли би жебрати сухарі,
бо хто настарчити був би годен
на ту дрібноту, на ті роти?!
То йшли би менші у дідоводи,
а більші — йшли б уже в наймити.
Тепер же, бачиш, ідуть до школи.
І хоч їх ціла он череда,
а не голодний ніхто, не голпій...
Е-е, ниньки —
діти не є біда!»

А чом їм, вуйку, бідною бути?
Чого для них іще не стає?!
Скрізь — ясла, школи та інститути,
а в хаті — хліб і до хліба є...

Як глянуть, вуєчку, то темерка
кого в нас тільки нема в сім'ї?! —
і агроном є, і акушерка,
аж дві учительки є свої,

Шахтар заслужений вийшов з брата.
А середущий — так той таки
довчивсь до вченого кандидата,
що в небо дивиться на зірки.

Ото із сім'ями всі на свято,
бува, як з'їдуться в добрий час,
то хоч бери й розтягайся, хато!..
А вже ж вона — не тісна у нас!..

О! Ви питали, чи є та хата,
гніздо, як пишете ви, своє,
де вас і брата — ну, мого тата —
на світ родили..
Є, вуйку, є...

В селі такої — ні однісі!
Бо хто б злиденних тримався хат?!
А наша — є таки:
у музеї
стоїть, мовляв би, як експонат.

Аби теперішні діти й газди,
що не застали уже біди,
могли побачить, які «гаразди»
раніше знали батьки й діди...

Ще ви хотіли за церкву знати.
Стоїть вона, як і в ті літа.
(Хіба що трохи б підрихтувати).
А от парафія --- вже не та!

Не те село уже, що раніше:
нема колишньої темноти —
все, що молодше та грамотніше,
воліє ниньки до клубу йти.

Бо там для всякого інтересу
культурне знайдеться що-небудь —
забава, лекція, грають п'єсу...
Так що до церкви не дуже йдуть.

Інакший розум в людей тепер вже —
наука знати себе дає.
Теперка й діти — не ті, що перше:
от їх четвірко у мене є,

то часто в їхній ученій мові
не все й второпаю до пуття...
Найстарший вчиться уже ві Львові —
ще буде в нашім роду й суддя!..

От написала «суддя» — й на думку
прийшло одразу: та ж вам, ади,
в лихі часи довелось, вуйку,
попоходити в тоті суди!

В селі хтось, чула, казав (а слідом
за ним і я вже ото кажу),
ніби три роки ви
із сусідом
люто судилися за межу.

Хотіла раз розпитати тата —
лиш одмахнулись: «То — сміх і гріх!..
Що там сусіди! — тут брат па брата,
бувало, руку підняти міг!
Тут ворогами ставали ближні
за латку батьківської землі...»

А Гринь Кузько, той сусід колишній,
вам, вуйку, кланятися велів.

Та ще й сказав: «Напиши Івану,
що, врешті, суд отой — виграв я!
Бо вся земля он, куди не гляну,—
колгоспна! Знаця, уся — моя!..
Як стану я на отому полі —
пема ні смужки, ані межі!
Й мені от пипьки
шукати долі
не треба їхать в краї чужі!..
До суду того нас лихо пхало,
то нас судила біда сама.
А от як інше життя настало,
то й чоловік, бач, дійшов ума...
Жеб я до власної тягся латки

якогось глею а чи піску?!
Е-е, ні! Мене вже на ті «достатки»
й чорт не зтягне на мотузку!..»

Писати можна б іще багато,
бо в нас новин тих є — стратиш лік,
та я ще тільки скажу, що тато —
на відпочинку вже сьомий рік.

Трудились чесно. Проти роботи
не погрішили ані на цаль.
Тож доробились до пагороди:
дали їм орден, а ще й — медаль!

А як на пенсію проводжали,
то приїздило кіно в село —
те, що знімає кіножурнали, —
і тата, вуйко, в кіно зняло.

Тепер із ними потіха чиста.
«Чи ж спилось, — кажуть, — таке мені,
що я — ну, гейби який артиста, —
буду показуватись в кіні!»

А у веселу, бува, хвилину
сміються, в наступ на маму йдуть:
«Стара, шануйся! А то покину
і ще артистку собі знайду!..»

Та хочу, вуйку, й таке сказати:
я не зогледілася й сама,

коли нам клопіт заліз до хати,
вже згоди повпої в нас — нема!

Усі жили собі миром-ладом,
не сперечалися стільки літ,
і — на! — між мамою та між татом
почався, як би сказати, — конфлікт!..

Як вийшла пенсія — зразу тато
шудились, ніби які слабі...
Аж якось кажуть до мами: «Марто,
а чуй-но, що я повім тобі.

Осьо на пенсії я тепера.
Часу є доста... То що мені?! —
візьму та й вивчуся на шофера!
То — не завадить у наші дні...

Людські машини, мотоциклети
гасають ондечки по селі...
А як подивишся на таке ти,
аби купити нам „Жигулі“?..»

А мама руки аж заломили:
«Чи із ума уже вижив ти?! —
ади, на старості — боже милий! —
забаг си голову розтовкти!

Ото й не думай, і не сподійся!..
Та най я пропадом пропаду,

коли дозволю, жеб на обійстя
ти приволік пам тоту біду!»

На те їм тато: «Ая, балакай!..
Таке лепечеш — піби мала!..
А ти згадай-но: у нас копяка
на двох з сусідом — їдна була!

Ну добре, добре, — були не годні
ми завестися конем колись,
то — сто чортів йому! — от сьогодні
бодай машиною б завелись!..»

Отак між ними і йде «війна» та,
щоб не збрехати, вже п'ятий рік;
і є політика, бачу, в тата
мене прикоськати на свій бік.

А я не знаю таки й сама вже —
стояти «проти» мені чи — «за»...
Ну, та дай боже, аби-но завше
була в нас тільки така гриза!..

Про себе, вуйку, сім'ю, роботу
в письмі вже іншому напишу,
бо хоч і маю таку охоту,
та, прошу вибачити, — спішу.

Он чую гелгіт і сміх надворі —
біжить вечеряти дітвора;

а там (бо я — у кологоспнім хорі) —
на респетицію йти поря.

На цьому, вучку, і кінчаю.
Здоровлю ваших дітей, жону
і з України, з рідного краю,
всім шлю поклопи на чужину.

ЕНЕЙ У ПОЛТАВІ ТА ЩЕ Й ТРОХИ ЗА НЕЮ

Енея паче підмінили:
Занудьгував — не милий світ.
Всі на Олімпі говорили,
Що це — з похмілля чи пристріт.
Він за Полтавою ж нудився,
Бо хоч «у Трої народився
І мамою Венеру звав»,
Але була-таки Енею
Полтава рідною, своєю,
І, звісна річ, не без підстав.

У ній-бо ж народився знову
Вже більш як півтораєта літ.
Взяв наші звичаї і мову
Та звідси ж вирушив у світ.
То й річ відома, зрозуміло,
Що — гвалт! — Енею закортіло
Поглянуть, як там земляки,

Та Котляревському Івану
Чолом оддать синівську шану,
Бо хресний батько то ж таки!

Це ж він Анхізову дитину
На наський лад перехрестив,
Обпатрав з неї всю латину
І в сіряку гулять пустив.
Та дав живу козацьку вдачу,
Веселе слово на додачу,
І вийшов хлопець — хоч куди!
Де треба,— може дати хлосту,
За товариство — в воду з мосту!
І вийде знов сухим з води!..

Хоч на Олімп-горі проппску
Еней, як всі безсмертні, мав,
Але і там свою колиску
Й полтавську хату пам'ятав.
А дехто ж, бачите, буває,
На рідне косо позирає,
Чуже ж — підносить аж до хмар..
Еней не їв, аж спав із тіла,—
Амброзія осточортіла,
Як редька, остогид нектар.

Олімпські згидились порядки,
Боги, богині та божки.
То й спакував свої достатки,
В Полтаву рушив навпрошки.

Було не дуже в нього поші,
Тож вище підкотив холоші
(Бо зранку росяпо було),
Узяв гирлигу — знадобиться
В дорозі од собак одбиться —
І тягу дав, аж загуло.

Дорогу вибравши знайому,
Та ще її питаючись людей,
За тижнів два уже її додому,
В Полтаву, причвалав Еней
І мало не зазнав неслави —
Не упізнав було Полтави!
Ну, та воно й не дивина:
Не був давненько ж на садибі,
Деся на Олімпі тому гибів,—
От і змінилася вопа.

Там, де була місципа гола,—
Такі будинки, що аж — гей!..
Тож розглядається довкола
І аж прицмокус Епей.
Коли це — глядь!.. О рідна мамо! —
Реклама перед носом прямо!
Така: «Полтавські галушки».
Анхізович, ковтнувши слипу,
Сусіль туди у цю ж хвилину,
Бо грали марш уже кишки.

Угледів там паїдки ласі;
А замість різних варенух
Таке стояло на шинквасі,
Що аж перехопило дух.
Не знав, що їсти-пити брати,
Битки, котлети і салати
Несли полтавці на столи,
Ромптекси й інші лигоманці,
Яких не відали троянці,
І — навіть галушки були!

Оце зумисне відзначаю,
Бо ще бува, щоб я так жив,
Що в «Чайній» не буває чаю,
Хоч є все інше па розлив.
Тут не в галушці, браття, справа,
Бо знатна іншим вже Полтава,
Все ж галушки в Полтаві — є!
Полтавці, варто це сказати,
Чуже уміють шанувати,
Але шанують і своє.

Приїде хтось погостювати
З своїх чи із чужих країв —
В Полтаві є що показати,
Та віп, бач, галушок не їв.
Що ж, ось вам фабрики, заводи,
Усякі чудеса природи,
В Полтаві писані книжки,
Театр, музеї, магазини,

І пам'ятники, і картини.
А ось — полтавські галушки!..

Епей усе це теж оглянув.
А коло пам'ятника він
Своєму батькові Івану
Одважив до землі поклін.
Не те, що деякі синані,
На батьківській од'ївпнсь каші
(Бодай вони були чудні!),
Як тільки в палочки уб'ються, —
Вже й до своїх не признаються,
Вже й носа вернуть од рідні!..

Зайшов у сквер. А там, на лавці,
Про шведа люди річ вели.
Повідали й про те полтавці,
Як пинхви доброї дали
Отут фашисту-супостату.
На це Еней прорік цитату
(Хоч не мастак він до цитат):
«Любов к отчизні де героїть,
Там сила вража не устоїть,
Там грудь сильніша од гармат...»

І вмовк... Пригладив оселедця...
Не те, що інший, прошу вас,
Вже до цитат як допадеться,
То наче кіт би до ковбас —
Кебети власної катмас,

Отож скубе та всюди пхас
Чужі думки, чужі слова
І тим живе собі півроку;
А дехто ще й похвалить збоку:
«Ге-е, мудра, мудра голова!..»

Тож і мені, якщо признаться,
Кортить (і так, що й не сказати!)
Цитат якихось хоч із надцять
Отут пришить чи прилатать.
Було ж то вельми любо й гоже —
Ще в мудреці проліз би, може...
Але не буде, знать, кіна:
Часу немає на цитати —
Енея треба догадати —
Непосидючий, сатана!..

Елей підбився, що й казати...
І ледве ноги вже волік,
Та запросив його до хати
Один гостинний чоловік.
І потекла — слівце до слова —
Про Котляревського розмова
Та про його врожайний сміх.
Остапа Вишню вшанували,
Гребінку, Глібова згадали
Та інших земляків усіх.

Оклигавши, поговоривши
Про liebe, рідне та святе

І чарочку перехиливши
(Узвару, звісна річ!) за те,
Що з Котляревського коріпня
Росте і множитья пагіння
Й полтавці задніх не пасуть,
Еней ще більше звеселився,
Господареві уклонився
Та й знову вирушив у путь.

Прибрів до річки освіжитись,
Та — тпру! — на березі заляк.
Ні, не боявся утопитись —
Нюхнув, що пахне щось не так.
Аж сплюнув: — Жаль, що кат їх знає,
Хто все це в річку виливає, —
Сказав би я у вічі їм:
«На тому світі, супостати,
Оте ви будете хлебтати,
Чим воду труїте на цім!..»

Що ж, тут Енею карти в руки:
У пеклі ж побував козак
І знає преїскурант на муки —
Раз каже, значить, буде так.
Та хоч на тому світі, друзі,
Усім воздасться по заслугі,
Хто учинив природі зло,
Але якби й на цьому світі
Вопи іще були в одвіті, —
Воно б таки певніш було.

Бо дехто думас: «Не штука,
Що ближній мій — ковтас дим,
Що сохне дуб, копас щука...
Поду-умасш!.. Та біс із ним!
Що заглядати в далі дальні?!
Нам — аби план (і преміальні!),
А після нас — хоч і потоп!..»
Паскудять небо, ліс і воду...
Що ж, перетворюють природу,
Як то сказав би хвилозоп...

Еней паш по Полтаві никав,
Скрізь, рот роззявивши, ходив,
Усюди свого носа тикав,
Багацько всяких бачив див,
Спочити сів, бо душно, парко...
Та як утнуть у парку шпарко
Враз музиканти-джигуни!
Еней притьмом зірвався з лави,
Повів плечима, вус розправив
І хвацько підтягнув штани.

Хотів навприсядки упкварить,
Уже й матню в кулак затис,
Та глянув, як танцюють пари,
Махнув рукою лиш і — скис:
То повзали, пемовби сонні,
А то — хвищали, наче копні,
Що аж мокрів од поту лоб.
Не знали танців сих троянці.

Що ж, інший час, то й інші танці,
Як то сказав би хвилозоп...

Еней не став репетувати:
«Ну й молодь же пішла!» (Мовляв,
Так не годиться танцювати,
Бо ж я отак — не тапцював).
Лиш здивувався: «Ти дивися,
Які в них танці повелися!
То лаять, ніби ледь живі,
То — мов нечиста сила носить...
Що ж, спириту у погах є досить,
Якби ж то ще й у голові!»

Минає він Палац культури..
Та, підійшовши до дверей,
Почув, що там дзвепять бандури.
Заскочив і туди Еней.
Там вигравали, мов артистки,
Самодіяльні бандуристки;
А потім тапець був — гопак —
Навприсядки і вихилясом,
І так співав хлопчина басом,—
Тріс тахтаулівський би дяк!

Еней паш — праведна натура —
Дивується: «Ото діла-а!..
Цікава штука та культура!
Раніше не така була:
Сиділи ми на вечорницях,

Могли іще повеселитися
В шипку, якщо пішло на це;
Ну, потанцюєм, поспіваєм.
Комусь там боки полатаєм —
Ото і весь тобі концерт!»

А з тим як розпрощався залом,
Пішов у центр на променад.
Тут люду різного чимало
Вперед ходило і назад.
Гуляли і скубенти браві
(Еней вже знав, що у Полтаві
Є інститут, і не один),
Було поспільства — не злічити.
«Все — люд хороший, працьовитий»,—
Зметиковав Анхізів син...

Ні, не збрешу — боюся кари,
Бо сказано ж: брехтя — то гріх!
Траплялись інші екземпляри,
Хоча було й не густо їх:
Либонь, дурніше, аніж п'яне,
Блукало чадо ресторанне,
Полохало жіночу статть;
Вертихвістка, до фігнів ласа;
Зустрів Еней і мартопляса —
Нащадка Фінтика, видать.

Але вони — то пуль без палки...
А от полтавки (цастя — їм!),

Наталки, й навіть не Наталки, —
Оце-то, я вам доповім!!
Поглянеш — писана картина!
(Умитися дочці Латина!)
А що хода — немов у пав...
Еней, згадавши давні звички,
Було, прилипнув до спіднички,
Та — дзуськи! Не па ту папав!

«Гай, гай, — промовила, — козаче,
Ти з глузду з'їхав, далєбі, —
Я — не Лавінія! Тим паче
І не Дідона я тобі!
Ото по заграницях шлявся
Та звичок тих і нахапався,
„Наталки“, видно, й не читав!»
Еней од неї — задки, задки,
А там — убік, та без оглядки
Чкурнув, і слід за ним пропав...

Пригоду цю згадавши вранці,
В село він рушив того ж дня —
Візиту панести Наталці,
Бо то ж таки близька рідня.
Гостинець віз — серєжки модні,
Бо хоч і півтори вже сотні
Наталці літ — це не біда:
Вона хоч і простого роду,
Амброзії не їла зроду,
А теж — безсмертна й молода!

За час, що він не був в Полтаві,
Та розрослась аж до села...
Наталки ж вдома не застав він
(В театрі, звісно, десь була).
Був побратим Петрів — Микола;
Він все показував довкола,
Усе тлумачив, як умів.
Еней крутився, розглядався,
Розпитував та дивувався.
Микола ж — мову далі вів:

«Знав з Тахтаулова ото я
Дядька... Із видних женихів!
Бо був „ізучен ярмолю“,
Печерсько-лаврський знав напів;
Ще писар волосний з Восьмачок,
Пап возний (сто йому болячок!).
Все люди вчені, не прості.
Всі до Наталки женихались.
Мені ж тому, бач, пригадались,
Що нині — й женихи не ті.

Тешер по селах — інжепери,
І лікарі, й учителі.
Та й інші — чим не кавалери,—
Хоч трудяться коло землі!
Пройшли такі науки й школи,
Що і не пюхав їх ніколи
Той возний, писар а чи дяк.
Та й до роботи всяк проворний,

І кожен — „парубок моторний,
І хлопець хоть куди козак...“.

Але зустріти можна й фертів
(Бо ж не без виродка сім'я):
В міськім побуде туалеті —
Вже й ви — не ви, і я — не я!
Ладен змінить і душу, й шкіру.
Хоча й дурне — аж понад міру,
А десь у місті зо три дні
На тротуарі потовчється —
Вже й приндиться воно, вже й дметься,
Немов та жаба на вогні».

Еней те слухав, брови хмурих,
Та усміхнувся, і мовив так:
«Нюхнув міської, зпять, культури
Лиш у клозеті, псеборак,
А вже вважа себе культурним.
Що ж сперечатися із дурнем —
Не по-козацькому було б.
Стрічав і я оту породу —
Гай, гай! Дурне воно од роду,
Як то сказав би хвизозп...»

Коли ж Еней, сказати доречно,
Цікавість наситив своєю,—
Мов репортер, Миколі гречно
Подякував за інтерв'ю.
Ну, на прощання, як ведеться,

Хильлули ще (ситра, здасться),
Аж ледве підвелися з лав...
А як жара вляглась під вечір,
Еней звалив сакви на плечі
Й Полтавським шляхом почвалав...

РЕЙВАХ НА ГОРБКУ

I

У далекім Вашингтоні-граді
Є горбок, а на горбку отім
Височить при повному параді
Капітолій, конгресовий дім.

Нам було б до цього й діла мало,
Та дійшли чутки, що саме там
Знявся (що не дуже й здивувало),
Гвалт і лемент, гам і тарарам.

Як і ви, як виховані люди,
Я живу з пристойністю в ладу:
Не питавши, пхати носа всюди —
Не ведеться в нашому роду.

Та забагло, страх забагло знати
(Каюсь: маю слабкість і таку):
Що ж могло той рейвах дикий зняти
На Капітолійському горбку?

II

Гей, гуде, шумує Капітолій;

Тріскотять слова,

слова,

слова...

Все — про людські,

про народні долі,

А точніше —

про людські права.

І така турбота в кожнім слові

Й співчуття, що —

істинно речу! —

На Капітолійському горбкові

Докотилось діло до плачу!..

Он грозою прогрімів оратор...

То — сльозу пустить уже ладен...

(Висякався жалісно сенатор

І зашморгав носом конгресмен).

А оратор чеше —

просто диво!

Мов у серце штрикає пожем!

(Конгресмен сякається тужливо,

А сенатор —

схлипує уже)...

Знову —

інший тьохкає натхненно.

І за душу знов хапає так,

Що сенатор

(разом з конгресменом)

Ревма плаче у гіркий кулак!..

Що за гам —

не зовсім зрозуміло...

Та в такому запалі,

мабуть,

Може в них і вигоріти діло:

Лад у власній хаті наведуть!..

Бо стосовно отівї хати,

То, по правді,

як отой казав,

Є до чого рук там докладати:

І свобод не рясно-бо,

і прав...

Та — стривай!..

Про що вони глаголять?!

Гей, дива таки ж на світі є! —

Це ж

«нешасна України доля»

Їм спокійно спати не дас!

Тільки в тому, значить, їх біда вся?

А свої порядки —

до смаку?!

Примітка. А пояснюється все дуже просто. Так, наприклад, якийсь під час подібного спектаклю один із його учасників, конгресмен Данієл Флад мимохіть вибовкав потаємну суть тієї комедії з плачами. Ввійшовши в раж, він заявив із трибуни конгресу: «...з огляду на наші власні традиції і нашу власну стратегію, Україна повинна бути головним об'єктом нашого зацікавлення...»

Як бачите, на оці мається тільки «їхнє» та «власне». Зокрема — стратегія та зацікавлення. А що то за штуки і з чим їх їдять, розтлумачувати не треба — і так усі добре знають.

ІМЕННИ

*З нагоди 1500-ліття міста,
про яке в «Повісті временних літ» сказано:
«И быша з братья... и сестра их Лыбедь...
И створиша град во имя брата своего старейшого
и нарекоша имя ему Киев».*

I

Що так воно, то, справді, таки так:
Був розум у братів і гарний смак,
І тут — їм не потрібні адвокати:
Як не поглянь і як не поверни,

А дуже вдатне спромоглись вони
Для забудови місце підшукати.

А це ж — півділа!.. І за певний строк
На горах народився городок,
Де у Дніпро Почайна гнала воду,
Та як пішов, та як пішов у ріст!..
І виріс — аж як «мати руських міст»,
Хоч сам — і чоловічого же роду.

І в факті цім немає протиріч:
Град Кия — крізь бурхливий плин сторіч,
Крізь їхній блиск і їхню тьму незрячу —
Ніс, як святий коштовний скарб несуть,
Свою жіночо-лагідну красу,
Свою несхитно чоловічу вдачу.

І ось уже п'ятнадцять він століть
На горах уподобаних стоїть.
Хоч, власне, до душі йому й долини
(Візьмімо хоч би той-таки ж Поділ),
А нині кличе всіх за дружній стіл:
Справляє — вперше! — власні іменини!

Для родичів і друзів — хліб та сіль!
І йдуть вони, та йдуть звідусіль —
З країв своїх, чужих, близьких, далеких.
Не лиш до Рима, тут, чи верть, чи круть,—
Дороги всі й до Києва ведуть.
І навіть та, що «із варяг у греки»...

Тож, думається, саме із руки
(Та й до ладу було б воно таки)
Зробить одну похвальну дуже справу:
На славне свято запросить до нас
Когось із предків, що й у давній час
Примножували міста Кия славу.

II

Якби захід ми задумали такий,
Певпо, першим нам на думку спав би Кий:
Перший в ділі — і в пошані перший завше!
Але ж — факт, і нам його не обійти:
Ще й сестра була у Кия та брати!
Вони ж також не сиділи руки склавши!

Не секрет-бо: є такі ще хитруни
(І, що треба тут відзначити, вони
В ті часи водились також, зрозуміло):
Розпинається усюди: «Ми» та «Я»,
А приглянешся — ой матітко моя! —
Тільки крутиться, де інші роблять діло.

Інша справа — наші Либідь, Щек, Хорив:
Трудовий усіх охоплював порив!
Одне слово, вся родина — прехороша.
Тож не лиш самого Кия, сї ж сї,
А усіх просити слід па ювілей,
Бо ж гуртом «створиша град і нарекоша»!

А при дім таке підкреслити б хотів:
Не забудьмо ще й про інших двох братів:
Наша пам'ять — то і честі нашій міра;
Їх зобидити — для нас то був би гріх
(Досить того, що Олег зобидив їх).
Словом, треба запросить Аскольда й Діра.

Та й Олег, що на воротях щит прибив
(Чим шарварку у Царграді наробив),—
Як без нього іменини святкувати?!
Він за морем славу ж Кисву здобув!
Плюс до того (бо ж Олегом віщим був!)
Перший люду сповістив, що Київ — м а т и!

Чи от Ольга! То ж була, як свідчать всі,
Наймудріша тоді жінка на Русі!
Було носа утирала і мужчизні!
Ну, а жінка — та ще й мудра! — то не жарт...
Вишанувати, безумовно, Ольгу варт,
Бо і мудрість, і жіпок шануєм пині.

А чи син її, хоробрий Святослав.
Він ніколи апонімок не писав —
Робив чесно і одверто свою справу:
З кимось мав звести рахунки,— в той же час
Посилав йому депешу: «Йду на вас!»
Як же шани не оддати Святославу?!

Або перший книголюб наш, Ярослав,
Що в народі назву Мудрого дістав,

Що в ту пору, неспокійну і далеку,
Добру славу і пошану заслужив
Тим, що вельми книжним словом дорожив
І, як кажуть, навіть мав бібліотеку!

(Слід при цім деталь відзначити одну:
Він книжки любив не лиш за їх ціну,
А у серці мав до них повагу щиру,
І якщо уже збирав, то педарма:
Ще хотів собі прибавити ума,
А не просто — «умебльовував» квартиру).

III

Можна список цей продовжити б, однак
Цього досить: ясно, думаю, і так —
Всі вони і шани гідні, і хвали,
Всі киянами достойними були.

І якби не запросили з них когось,
То, напевно, червоніти б довелось:
Князь образився б (і був би таки прав),
Ще, дивися, у амбіцію б упав:
«А я що, хіба теля у бога з'їв,
Що мене вже виключають із князів,
Що ні шани, ні поваги вже мені?!»

Ні, негоже так чипити! Ні і ні!
Лиш певіглас, безпardonний хам і тать
Може предків зневажають і зобижать.

Щоб не впавав на нас із вами такий гріх,
Треба, значить, їх запрошувать усіх...
Та розгляньмо (хоч, їй-бо, я не педант),
Що нам дати може дапий варіант.

IV

Ті князі, що не кажіть, а все ж — пани,
Звикли, бач, до учт і розкопі вопи,
Вдовольняли забаганки всі свої.
То ж були в них слуги, почет, холуї.
Отому-то дуже й дуже може быть,
Що з собою ще і челядь приведуть,
Та болярів ще прихопить кожен гість;
І забракне у готелях, браття, місце.

Як складеться ж ситуація така,
То... (писать — не підіймається рука)...
Одне слово, страх бере мене:

Аби

Не схопились наші предки за чуби
(Бо частенько, як історія гласить,
Так рішались проблеми в їх часи);
Геть забудуться, що кривні, що брати,
Й може знов до міжусобиці дійти...
Ні, запрошувать усіх — не випадаеть,
Бо ще може суца вийти чехарда...

V

От і треба поподумать, погадать,
Як на гостя кандидата підібрать.
Щоб і знатний, і удатний був то гість,
І — проста, а не якась там біла кість...

Є такий на оці в мене, признаюсь,
За якого поручитись не боюсь.
Та й ви станете, гадаю, па мій бік...
Симпатичний то, культурний чоловік,
Князю жодному — не брат віп, ані сват.
Одне слово, той, що треба, кандидат! —
Ані нас, ані себе не підведе...

Та — стривайте: онде він уже іде...

VI

День розпромінився чудесно,
Зело бує молоде...
Наш перший літописець — Нестор —
Святковим Кисвом іде.

В незмінній скуфії чернечій
(Що пині — дивно взагалі),
Волосся спало аж на плечі,
Хламида чорна — до землі.

Здавалося б, усе — на подив,
Як збоку глянути, а от,
Привиклий до сюрпризів моди,
Вже й не дивується народ.

Та й добре це, казавши чесно,
Що не здається він чудним...
Простує вулицею Нестор...
Давайте рушимо за ним.

VII

Простує вулицею Нестор,
І все для нього інтересно:
Предивний нині Київ є!..
Наліво чи направо гяне:
Все — інше!.. Корінний киянин ---
Він Кисва не впізнає!
Дивується: ні дати, ні взяти —
Кругом самі двірці стоять!

Аж от, здивований без міри,
Закляк, очам своїм не вірить:
«Що виджу?! Золоті врата!
Минуло стільки літ, а брама —
Аки новенька! Така сама!..
Се — просто чудо!.. Ліпота-а!..»
Іще сказати щось хотів,
Та, видно, — аж забракло слів...

На схил виходимо дніпровий...
На лоб у гостя лізуть брови:
Таке й не снилося колись —
Ген за Дніпром, де було голо,
Та на болоні за Подолом
Палаці білі піднялись!..
Скубе борідку Нестор
Та
Шепоче: «Го-то ліпота-а!..»

А як в метро він опустився,
То зошалу перехрестився
(Кажу це по секрету вам),
Здивовано розвів руками:
«О-о! Гожі дпесь пещерні храми!..
Достойний града чудо-храм!..
Аз, грішний, думав, що тепер
Не роблять храмів із печер...»

Уже й ладнався бить поклопи,
Та, не уздрівши там ікони,
Збагнув, що щось не те воно,
Що щось наплутав ненароком...
Розглянувся, примружив око
І... уклонився все одпо!
Сказав: «Краса — завжди свята!»
Та ще й прицмокнув: «Ліпота-а!»

В бібліотеці побували.
Оглянувши книжки, журнали,

Не стримавсь книжник: «Чудеса!
Хвалю се вельми і приємлю!
Знать, Ярослав у лепську землю
Посіяв книжні словеса!
Пригоже жниво дав засів —
Днесь, виджу, книжники — усі!..»

Вирує Київ... Різнолика
Шумить, гуде на всіх язиках,
Де не піди, людська юрма...
Се — Несторові інтєресно,
Але, казавши правду, Нестор
В однім не добере ума:
Звідкіль то стільки лиць, імен,
Народів різних і племен?!

Чому, для чого звідусюди
У Київ-град стяглися люди?..
Чи то заводиться на брань,
Чи привезли Русі данину,
Чи, може, у лиху годину
Самі приїхали по дань?!

VIII

Та, врешті, все збагнув і Нестор
І проглаголив: «Зело рад,
Що ушаповує братерство
Наш, створений братами, град.

Нас не здолають супостати,
Понеже сили, як ота,
Братерства сили — не здолати!
Се — давня істипа свята.

Іще й таку я маю гадку:
Безсмертний, роде наш, еси!
Бо виджу: предківського спадку
Нацадки не звели на пси.

Хоч і нову хапають моду,—
Прихильні й до старовини,
Щоб не забудь: з якого плоду,
З якого кореня вопи!

Бо як, бува, коріння — кволе,
То що при ньому чоловік?! —
Мов теє перекотиполе:
То в сей летить, то в іпший бік...

Аз рад, що кореню оцьому —
Пускати памолодь гінку!..
І не зв'ялить її нікому!
І се аз — істинно реку!»

Майже інтимне

ТРЕТІЙ ЖИТЕЛЬ

Тут комфорту нема із надлишком —
Кілька крісел сяких-таких,
Стіл письмовий, гітара над ліжком,
Попід стінами — купи кпиг,
На стіні — дві картинки прибиті,
На столі — розберись зумій...
Моя пристань, моя обитель,
Холостяцький притулок мій.

Квадратура — не зала для танців:
Кроків п'ять із кута у кут;
Ще й без дозволу різних інстанцій
Поселилася Муза тут.
А із нею — і третій житель:
На постійно, не на постій
Вліз Неспокій в мою обитель,
В тіснуватий притулок мій.

І живуть собі майже що даром,
Без усякої квартплатні,

Бо не дуже-то щоб гонораром
Та й віддячували мені.
Зате ж двері у них одкриті
Для дерзань і чудових мрій
У не пишну мою обитель,
У гостинний притулок мій.

І якби хто сказав обміняти
(Й обіцяв ще й доплату дати)
Все, що маю, на пишні палати,
Де «і спокій, і благодать»,
Де оглухлий затишок ситий,
Я послав би його... Та — стій!!

Ех, обитель моя, обитель,
Неспокійний притулку мій!..

ПЕРША ЗАРПЛАТА

Не мало, але й не багато
(Я більше тоді й не хотів),—
Беру свою першу зарплату,
Найпершу свою у житті.

Законно беру, як годиться —
Зароблену, все в акурат
(Не так, як, бува, «одиниця»
За те, що заповнює штат).

Щоб доля була не зрадлива,
Щоб завше водився той гріш,
Із друзями випили пива
(По кухлику тільки, не більш).

І вирок смертельний тоді я
Усім своїм виніс боргам
(Яка це присмна подія,
Відомо, надіюсь, і вам).

Та й матері треба послати
Копійку якусь на село...
І — все... І не стало зарплати,
Немов її і не було.

І знов довелося позичить,
Як мовиться, на сухарі...
Не раз із тих пір і не двічі
Мінялися календарі.

Живу я у праці щоденній,
Не в розкоші, та й не в біді,
І часто буває в кишені
Повніше-таки, як тоді.

А все ж, коли правду казати,
Я згадую тепло
Лишень
День першої тої зарплати,
Яка й розійшлася за день...

ПАРУСИНОВІ ТУФЛІ

На ліричний настроюююсь лад,
Як побачу коли: на вітрині
Парусинові туфлі стоять,
Дешевенькі оті, на резині.

Зрозуміть мене може як слід
(Це, до речі, відзначити варто),
Хто зносив за студентських літ
Стільки їх, як рядків цих автор.

В кого знали, як в мене, вони,
Як то мовиться, бурі і громи,
Хто не тільки із сонцем весни,
А й зі снігом, було, їх знайомив...

В хром залізши від рук і до піг,
Заховавшись за батькову спину,
Часом дехто дивитися міг
Зі смішком на мою парусину.

Бо ще є (це й сказати не гріх)
Серед нас із тієї породи,
Що оцінюють ближніх своїх
Із позицій журнальної моди.

Їм не заздрих пітрішечки я,
Й серед їхнього хрому, бувало,
Парусина руденька моя
Непогано себе почувала.

Бо я завжди її купував
За свої, не за батькові гроші.
Тож від сорому — ні! — не ховав,
Від дощу лиш ховав у калюші...

Щоб в оману не вводити вас,
Я по правді признатися мушу:
Через них мені все-таки раз
Лоскотала ніяковість душу.

А була неприємність така,
Коли вперше із ними у згоді
На високих струнких каблучках
Йшли лаковані туфельки модні

І дивились на мене з-під брів
Очі щирі, глибокі і сині...
Да-а... Тоді, признаюся, жалів,
Що, бач, ноги були в парусині...

Може, дехто закине мені,
Що я ставлюсь вороже до хрому.
Ні, мій любий! Що пі, то вже пі!
Сам сьогодні ходжу ось у пьому.

Все ж — на теплий настроююсь лад,
Як побачу коли: на вітрині
Парусишові туфлі стоять,
Дешевенькі оті, на резині...

МАЄМО В НАЯВНОСТІ...

Відчиняю на балкон я двері
Й завмираю радісно на мить —
Щось кругом незвичне в атмосфері,
По-новому вулиця шумить.

У сусіда, на балконі поруч,
Респектабельний сіамський кіт,
Шпагою хвоста піднявши вгору,
Дивиться здивовано на світ...

День -- таїть загадку-обіцянку...
І, хлебнувши чаю на ходу
(До якого тут уже сніданку?!),
Я — скоріш на вулицю іду...

Ех же й ранок! --
аж дзвенить, здається...
Небо — свіжа, сипля глибина!..
І у грудях, десь в районі серця,
Тихо й чисто бренькнула струна...

Світла стільки, що аж очі мружу...
Все — знайоме і — нове мспі...
Сонце он залізло у калюжу
Й зайчики пускає по стіні.

Усіма поважане світило
Просто в перехожих на очах

Он — ворона весело горлас;
А буденна птаха — горобець —
Не цвірінька, а, їй-бо,— співає!
Хоч за фахом — паче й не співець...

Навіть давшій мій один знайомий,
Ну на що пісний вже чоловік,
А — стоїть, немов прибитий громом,
Похиливши голову набік.

Слухає оте різноголосся —
Щебет, свист, ворони хриплий альт —
І не бачить, як його авоська
Доїться кефіром на асфальт...

Я дивлюсь і радо відмічаю
Симпатичні всі оті дива,
Й хоч нічого в рот не брав, крім чаю,
А от кругом ходить голова.

І здається: за найближчим рогом,
За будинком — інші чудеса...
Й хочеться чогось... чогось такого!..
А чого — не знаю я і сам...

Й каже мій отой знайомий давній,
Наче пробудившись від сну:
— На сьогодні, як то свідчать дані,
Маємо в наявності весну!..

РЕАБІЛІТАЦІЯ ЄВИ

Чудово ж це, що Єва-прапрамати,
Хоч у раю без клопотів жила,
Не побоялась
Плоду скуштувати
Із дерева Пізнання добра і зла...

Сказав господь Адамові і Єві
(Схитрив, якщо точнішим бути тут):
— Ви фрутку, що росте на цьому дереві,
Не їжте її не чіпайте, бо — капут!

Але, збагнувши вдачу прапрамами,
Спокусник Змій шепнув у слухний час:
— Цей плід
Людей зрівняє із богами!..
Не струїтесь! — то бог лякає вас!..

Цікавості непереборна сила
У жінці верх над страхом узяла —
Зірвала Єва плід і надкусила!
(Та ще й гризнуть Адамові дала!)

Реакція господня була строга —
Постановив: до раю людям — зась!..
І це — за те, що жінка (витвір бога ж!),
Слабка та стать! — спокусі піддалась!..

Що ж, хай оті у ризах, у сутанах
Паскудять Єву на усі лади,
Мовляв, превража баба неслухпяна
Так довела все людство до біди.

А ми, розумні людські грішні діти,
Йй дякувать за той повиппі гріх:
Вона ж дала таке нам зрозуміти,
Чого і сам господь би дать не зміг.

(Він — гарантую це на сто процентів! —
До знань не уділив би нам спаги:
Боявся вседержитель
Конкурентів,
Боявсь, що люди будуть — як боги!)

Ні, не по-людськи, зовсім не до речі,
Яким ти боком тут не поверни,
Валить на чесні (ще й жіпочі!) плечі
Тягар несправедливої вини.

Якщо уже пішло воно на тес,
То слід вклонитись Єві до землі
І поряд з богоборцем Прометесм
Її поставить па одним щаблі!

Добра і зла не здатні осягнути,
Душею вбогі животіли б ми,
І не змогли б ніколи стати люди
Всеможними і справжніми Людьми.

Нам не дзвеніли б музика і рима,
І не стрічали б сонця ми щодня
Із радісно відкритими очима,
Охоплені жагою пізнання...

Та всупереч господнім засторогам
Нам Єва знань відкрила джерело.
(І ми, до речі, взнали, що ні бога,
Ні Єви, як такої, не було).

Ми пізнаєм усе, щоб силу мати
Служити чесно Правді та Добру,
Ми гостримо свій розум, щоб зривати
З неправди й зла облудну машкару.

Без цього, люди, гей, скажіть, та де вам
Пізнати було б життя в красі усій?!

Хай славиться ж праматір наша — Єва
І невсилуций спокуситель — Змій!

СЛОВО ПРО СИЛУ

Серйозний жарт

Самозакохані мужчини,
Як повелося з давнини,
Вважають (часто — без причини),
Що всьому голова — вопи!
Фортуна так, мовляв, судила,

Що де мужчина — там і сила,
Йому лиш лаври здобувать;
І що, скажімо, ратна слава —
То зовсім не жіпоча справа,
Бо заслабка прекрасна стать.

Вступать не буду у дебати,
Бо і потреби в цім нема:
Що їй під силу подвиг ратний,—
То Жінка довела й сама.
Та й взагалі: перед жінками
(Що не завадить нам із вами,
До речі, намотать на вус)
Не дуже треба носа дерти,
Бо можуть так його утерти,
Що вийде формепий конфуз.

Мужчини! Браття мої милі!
Себе ми тішимо ж таки:
Мовляв, ми — лицарі при силі,
Усі ми — браві козаки!..
А стать слабка та — ненароком
Лише крутнеться скоком-боком,
Лиш усміхнеться жартома,
Із-під брови лукаво гляне —
І сила наша — в'яне, в'яне...
І — все! І козака — нема!

І наше серце, мужнє наче,
Аж тане од солодких мук...

А далі — не брикайся, козаче:
Лягай тихенько під каблук!..
Ви скажете: це — просто жарти.
Та прошу і на це зважати,
Що в кожному жарті правда є.
Хай кажуть навіть, що я хочу
Прихильність заслужити жіночу,
А я — веду-таки своє!

В жіноцтво віруючи здавна,
Скажу (і не зроблю гріха!):
Те, що для нас — проблема явна,
Бува для жінки — три «ха-ха».
Їй — все під силу, все їй гоже.
Ну от, скажімо, жінка може
Для шику одягти штани,
Вбрання те наше споконвічне...
А ти поспробуй, чоловіче,
Її спідницю одягни!..

Навів би я ще й інші факти —
То діло зовсім не складне;
Я більше міг би ще сказати,
Але скажу лише одне:
Що жінка — сила, добре знає,
Хто вдома власну жінку має,
Бо в наш кіберпетичний вік,
Якби не мудра влада жінки,—
Страждав би на цироз печінки
Вже кожен другий чоловік.

Уже за це одне — годиться,
Як справжнім лицарям дано,
У ноги жінці поклониться!..
І не по-лицарськи воно,
На жінку зиркаючи скоса,
Так закопилювати поса,
Що й кочергою не дістать...
Знайдімо ж силу, браття милі,
Признатися в нашому безсиллі
Й цим доказать: ми — сильна стать!

АВТОПОРТРЕТ БЕЗ РАМКИ

Я можу бути
ніжним, ніби котик вербовий,
що його
сонцем весняним зігріто;
я можу бути
повец любові —
погідної, тихої,
наче бабине літо.

Але я —
не герой позитивний
із творіть-кастратів,
написаних чітко і сухо,
мов копія директиви:
є у мене
(як іноді люблять у нас писати)

ряд серйозних недоліків
і оті... як їх...
зриви.

Буває, чалапаю в душу —
як бегемот у воду;
буваю різким, як скрегіт
(ножем по склу шорсткому!);
буваю подібним
на мокру осінню погоду,
що на людей наганяє нудьгу і втому...

Мабуть, тобі не легко...
Трудно тобі зі мною...
Ще й — не солідний!
(Чим також тебе тривожу).
Ти, мабуть, хотіла б
поважного супокою —
якраз того,
чого дати тобі
не можу.

Не люблю я
оту надмірно тиху породу,
що все
на дози важить, як у аптеці,
для вигоди —
усмішку клсїть на хитру морду
і до слухного часу
злобу таїть у серці.

У такого —
усе продумано і внормовано...
Часом би
із радістю з'їздив йому по пиці,
але ти (і міліція!)
скажете, безумовно,
що це — хуліганські дурниці...

Так, не легко зі мною,
якщо вже — на совість...
Але що тут удієш,
раз така моя вдача?!
Не кидають мене
дурна гарячковість,
непрактичність ледача
і упертість осяча.

Часом здається,
що сам я це зробив би охоче,
якби можна було
взяти себе за груди,
притиснути до стілки,
скреготнути зубами:
— Хлопче!
Щоб одинні
ти був
як поважні, спокійні люди!..

Може б, лиш так
привчив би себе до міри.

Та за успіх —
і тут
боюся цілком поручитись,
бо виліз би, певно,
з своєї власної шкіри
й сам од себе утік би,
щоб таким ось, як є,
лишитись.

ПРОХАННЯ

У селі в нас люблять листоношу.
Каже: — Людям радість я приношу...—
І радіє сам, що в кожній хаті
Всі його приходу щиро раді.

А мені от все відповідає:
— Знов листа сьогодні вам немає.
— І за що вам, діду, платять гроші? —
Жартома кажу я листоноші.
(Хоч мені до жартів — як до неба,
Та яюсь викручуватись треба).

Він на це розводить лиш руками.
— От біда мені, — зітхає, — з вами,
Мимоволі вам отак я мушу
Кожен день роз'ятрювати душу...

Неприсмно листоноші, схоже,
Що мене порадувать не може,
Що мене та радість обминає,
Бо від тебе — все листа немає...

Напиши ж хоч кілька слів, хороша,
Хай спокійний буде листопа.
Не за себе я прошу́ та прóшу —
Пожалій, голубко, листоношу...

ЗАПОРОЖЦІ

Я на стіні у себе їх повісив
(Хорошу репродукцію дістав) —
Веселуни, герої і гульвіси
Султану пишуть всім кошом листа...

Із ними — я не знався із журбою:
Яка там туга і журба яка,
Коли живе в кімнаті із тобою
Компанія веселого Сірка?!

Та от якась гриза, їдка до млості,
Переступила тихо наш поріг, —
Сміятися — сміються запорожці,
Але по той це, не веселий сміх...

Сумує, бачу, товариство славне,
І в мене — теж паскудно на душі...

Агей, скажи, скажи-но, отамане,
Що за біда у нашому коші?

Чи, може, вістка надійшла погана,
Чи жаль братів, що десь у бусурман?..
Та не доб'єшся й слова в отамана —
Мовчить, мовчить суворий отаман...

Ну, як із цеї вибратися скрути?!
В душі — зневіра, щем, падія, гнів...
Не знаю вже, куди себе приткнути...
І так — аж цілий тиждень без трьох днів!..

Та раптом — диво!..
Знову: сміх — аж грає!
Отого суму й сліду вже нема!
А хитрий писар — усмішку ховає,
Підморгує до мене крадькома.

Мовляв, пічого, брате, все в порядку,
Ніякої нема у пас біди,
І ми такий султану лист на згадку
Ушкваримо,
Що — кіл йому туди!..

Це знову ти прийшла до нас у гості.
Всміхнулась, привіталася,
І от —
Як і раніш — веселі запорожці!..

Ой, хитрий і сердечний то народ!..

САМОВТІШЛИВЕ

Усміхнувшись до мене, сказала сама ти,
Що не вмю ще дівчину я обіймати...

Що ж, я справді зелений у цьому, як видно,
Але, знаєш, за це мені зовсім не соромно,
І повір, ані трішечки я не жалію,
Що в літа у мої обіймати не вмю.

Я в цій справі не прагнув ніколи, як кажуть,
Будь-що-будь, а набути солідного стажу —
Обіймав лиш тоді, та й, по правді, несміло,
Коли серце мені обіймати веліло.

Та зате у душі моїй щирості сили
Чужі руки обіймами не погасили,
Обійму хай невміло — та щиро, од серця,
А все інше помалу само утрясється...

Ні! Я трішечки навіть-таки не жалію,
Що уміло, як інші, обняти не вмю —
Обіймають наловчитися — може це кожний,
От невміло обняти — не всякий спроможний!

«ГРІХОПАДІННЯ»

Хай для весни — це звичайші штуки,
а то ж от — маєте:
восени

мій друг — фанатик і жрець науки —
піддався підступам сатани!..

Була у нього єдина віра,
єдине кредо — чітке й просте:
«Твереза думка — це всього міра,
а сентименти оті — пусте!..

Якби ішли в двірники поети,
то більша користь од них була б.
Ромео різні там і Джульєтти —
це людства пройдений вже етап...»

Ех, мав надійну мій друг платформу,
стояв несхитно... І раптом — на! —
у храм величний, у царство формул
проліз
непроханий сатана!

І жрець науки з дороги збочив,
одвічним шляхом пішов старим:
мов гімназистик, сидів три ночі
й стулив до купи з десяток рим.

І сам
од захвату тер долоні,
пемовби сталося диво з див —
в своїм улюбленім електроні
незнане чудо якесь одкрив!..

Ач, вража сила, що патворила!..
Усе — пеначе кошмарний сон:
Йому вже й слово банальне — «мила»
звучить піжніше од — «електрон»...

Кирпатій феї у ластовинні
він пле записочки і листи,
і — гвалт! — в усій отій писанні —
жодної формули не знайти!

Ревнує... Тершить нізащо муки..
Ну, просто — господи борони!..

Апостол розуму, жрець науки
піддався підступам сатапи...

ТЕЖ ПРО ЛЮБОВ

В товариша мого (то мушу сказати я)
появилась нова симпатія...

Звичайно, можна б це зрозуміти,
та в нього — жінка,
у нього — діти!..

Було із сім'єю ходив гуляти:
кіно відвідає чи театр,
як всі порядні, нормальні люди.

Тепер же —
ні кроку
ніде,
пікуди!..
Ну, не впізнати просто людину!

Тепер, як має вільну хвилину,
то не побуде уже з сім'єю —
воловодиться з нею, із отією...

Перед жінкою — і в «залицяльну фазу»
на коліна не став
ані разу.
А як одружився, як стали жити,—
то і нічого говорити!
(Та й не для поклонів уже габарити)...

І от маєте: перед цією —
крутиться, в'ється;
милується нею...
Впадає, ніби коло болячки.
Йй-богу, звиняйте, повзає рачки.
На неї упасти не дасть пилині,
годить, піби малій дитині...
Такого й не спилось його дружині!

Було забував для тієї дружини
купить подарунок на іменини.
Для цієї ж — готовий на всякі витрати:
то саяк, то так ущипне од зарплати,
аби чого їй треба дістати.

(А цього не втримаєш у секреті:
дивись — і діра у сімейнім бюджеті!)

Жінка — лається,
він — огризається,
та, знай, своє гне,
та, знай, не кається...
Ніби й порядна цілком людина,
а от — спокусима, вража личина!..

Воно таки треба сказати правду:
чи спереду глянь,
чи збоку,
чи ззаду —
кругом у неї усе — до норми,
до пропорції усі форми...

Дружина кричить: — Иди геть із хати:
тільки й знаю — тебе обпирати!..—
Погрожусь:
— Все!.. Розлучуся!.. Кину!..—
А мені
жаль і його, і дружину...

Словом,
товариш купив машину...

РОЗМОВА З ДРУГОМ

М. Петренкові

Друзе! Дай, закуримо міцного,
Чи який у тебе є...
От усе це паче й ні до чого,
А спокою не дає...

Бачиш, як тверезо розібраться,
То — крути а чи верти —
Нам — таки із гаком вже по двадцять,
Гак же — більше десяти!

Отаке-то... Вистачить людині
Для статечності... Та от
Дехто, бач, подейкує, що й нині
Ще не зрілий ми народ.

Все, бува, отак, дивися, хтось і
Скаже (та й не жартома),
Нібито з тобою в нас і досі
Ще солідності нема.

Хай і так! Хіба ж нам носа вішати?!
Це ж, по-моєму, не зле;
Ради цього й не писав би вірша,
Але... є одно «але»...

Бач, мені частенько «добрі люди»
Роблять патяки прями:

— Хлопче, хлопче, доки в тебе будуть
Ті дивацтва на умі?!

Кажуть, що зійти з небес пора вже,
Взятися за розум слід.
І як приклад позитивний — завше
Фігурує мій сусід.

От, мовляв, уміє хлопець жити,
Вміє ладити з людьми...
Дай-но мені, друже, закурити...
Да-а-а! Сусід мій — то не ми.

Наче й не високольотна птиця,
Зір із пеба не здійма,
І заслуг, як ближче придивиться,
В нього начебто нема.

Одне слово, муж — не славнозвісний,
Не якийсь там — ого-го!
Але нам по пуду солі з'їсти —
Й не доплюнути його!..

От пема, щоб оросився потом,
Щоб долоні стер, бува,
А чи щоб у нього від роботи
Розболілась голова.

А живе — ще кожному дай боже;
Глянеп — ну, козирний туз!..

Те — владпати, це — дістати може...
Все їде йому на плюс!

Чи хороша, чи скрутна година —
Він на всьому виграє.
Тільки слово мовила дружина —
І в дружини шуба с!

Та й яка ще шуба! Мій ти брате! —
Модна, жінці до смаку...
Нам обом — по року працювати,
Щоб удвох купить таку...

Цьому — він потрафить догодити,
Того — кличе у куми...
Бо уміє, значить, хлопець жити,
Вміє «ладити з людьми»...

Дай-но все розгляну по порядку,
Що до чого і куди...
Так, у мене ще нема достатку,
Та й нема таки ж біди!

Є жадання звершить хоч би мало
Мрій і задумів своїх,
Хочу, щоб мене не обминали
Щастя, туга, біль і сміх.

І не хочу, щоб, як про сусіда,
Хтось про мене говорив:

— То йому так буде не завсіди,
То до часу, до пори.

— Бачиш, як розжився, як роз'ївся!..
Прогорить, собачий син!..—
Так стривай же! — на якого біса
Я ковтаю нікотин?!

І вгортаю роздуми усі ті
В тютюновий синій дим?!
Що це — заздрість? Та ніколи в світі
Не позаздрю я таким!

Не потрібно бути тут пророком,
Щоб сказати, що завше їм —
Рапо-пізно — все вилазить боком,
Що вкінці — казенний дім.

Я ж не знаю чорної тривоги,
Пречудово, міцно сплю,
Бо своєї совісті під ноги
Не стелив і не стелю.

І повзучим не звивався гадом,
Щоб минуть путі круті
Та спритненько притиснути задом
Тепле місце у житті.

Ми по-людськи справжнє маєм щастя,
Не пропащий маєм день,

Колн чесно заробити вдасться
Добре слово у людей.

Це ж бо — радість: жити і творити
Для добра та для краси!..
Все! Відпнші --- вистачить курити!
Навіть, друже, не проси!

СЛОВО ДО ДРУЗІВ

I

Помирать мені начеб рано,
Та чи ж відає хто із нас,
Де негадано і неждано
Тебе стріпе останній час?!

Нині — їсться тобі та п'ється,
А назавтра — з усім ти квит
І до пекла душа рвонеться
Із усіх чотирьох конит.

(Правда, децо — я сам це знаю —
Уточнити потрібно тут:
Може, втрашите ви й до раю,
Ну, а мій — отакій маршрут.

Бо хоча й не чинив я злого,
Все ж — не янгол, як на біду.

Це — по-перше. І ще, крім того,
В пеклі — друзів своїх знайду...)

Так, я думаю ще пожити,
Але після отих думок
Захотів у житті зробити
Хоч єдиний практичний крок.

II

З того світу, як це відомо,
Не доходять до нас листи,
Отож хочу усім знайомим
Вчасно дещо заповісти.

Але зразу ж і признаюся:
Мова йтиме не про майно —
Я не дуже до нього пнуся,
Та й не любить мене воно.

Не приручена мною й слава,
Її теж я не заповім.
Тож не в спадщині, друзі, справа,
Справа, бачите, ось у чім.

III

Як людина в свою годину
В невідоме піде — «туди»,
Тоді прийнято ту людину
Вихваляти на всі лади.

Мовляв, щирого була серця,
Всім робила добро в житті...
Як послухасш, то здається,
Хоч записуй бери в святі!

А бува ж та «людина мила»
За життя свого, далєбі,
Як щось добре кому й зробила,
То єдиної лише собі.

Й патворила — усі це знають! —
Стільки капостей для людей!
А усе-таки вихваляють,
Так, немовби це — ювілей.

А як хто заїкнеться, може, —
Нападуться одразу: «Цить!
Слід за звичаєм лиш хороше
Про покійника говорить!»

IV

Звичай — звичаєм, і, звичайно,
Його можна й пошанувать,
Але ми про отих згадаймо,
Що за звичкою лиш мовчать.

Або правило хитре мають:
На всяк випадок — боже збав;
Мені що?! Моя хата скраю!
Я — не бачив, не чув, не знав.

Дехто ж — тільки всміхнеться мило:
Що за користь, мовляв, од слів —
Не pomoже уже й кадило,
Ну, а критика — й поготовів...

А між іншим,— скажім одверто,
Ради правди, а не зі зла —
Були ж випадки, що й посмертна
Людам критика помогла.

Ні, звичайно, не тій людині,
Що «пішла ув останню путь»,
А отим, що колись чи пині
Після неї жили, живуть...

V

Бачу, любий читачу-друже,
Що здивовано ти скрививсь:
Щось, мовляв, отой автор дуже
Розбалакавсь, розговоривсь.

Як бракує, мовляв, кебети,—
Бог з тобою. Але ж диви —
Вже дотримуйся хоч сюжету,
Як то кажуть, його канви.

План зроби, як і мусить бути,
Сперш для себе все проясни,
А то вертиш усе та крутиш,
Все вилазиш із борозни.

На писаку, мовляв, дивіться —
Що він тільки нагородив!..
Ну при чому ж, скажіть, міліція,
Коли грім порося убив?!

Мій читачу, ти судиш строго,
Радиш вірно, але — дарма:
Бачиш, власне, й сюжету того
В моїй розповіді нема.

Тільки правда в її основи,
Хай солодка не всім па смак,
Тому я у своєму слові
Обминути не міг ніяк

Того факту, що і посмертна
Людам критика помогла,
Факти — річ, як відомо, вперта.
Отакі-то вопо діла...

За мою ж велемовпу вдачу
Ти пробач мені, і прости,
І дослухай-таки, читачу,
Що ж я хочу заповісти.

VI

Все це — здогади тільки, звісно;
Може, чаша сія й мине,
Та боюся, що друзі — пісно
Хоронитимуть, бач, мене.

Буде загодя все готово:
Зі скорботою на лиці
Хтось промимрить надгробне слово,
Вже відбите на папірці.

І, за звичасм, у тім слові
Геть розхвалить на всі лади —
Мов, такий уже був чудовий,
Хоч до рапи його клади...

Протестую! Рішуче — проти!
Я не бачу у цім пуття!
Друзі! Писаної пудоти
Я наївся і за життя!

Якщо ж хто не слова холодні,
Може, скаже мені в той час,
Я — «спасибі» уже сьогодні
Видаю йому, як аванс.

Та якщо закортить кому вже
Похвалить мене «для аби»,
То згадайте, що цього — дуже
Ваш покійничок не любив.

Не потрібно мені елею
Традиційної похвали —
Говоріть, якщо був свинею,
Якщо підлим бував коли...

Саме це вам заповідаю!
Правду-матінку ріжте, бо
Після смерті — не залякають
Навіть критики! Присяй-бо!

Не почую я того суду,
Та й не це мені в голові —
Хай я чути його не буду,
Але ж слухатимуть — живі!

Кожен слухас хай і знає:
Якщо совість загнав у кут,
То на нього також чекає
Ваш, людський, а не божий суд.

І тоді уже скажуть люди,
Як, для чого ти вік прожив,
Де, для чого й коли паскудив...
Все воздасться, що заслужив!

А найліпше — усе сказати
Просто в очі і при житті —
Правду нічого каструвати:
Слава богу, часи не ті!..

А якщо вже точніше — слава
Просто ЛЮДЯМ, а не богам, —
У неправди немає права,
Правда має служити нам!..

Що ж до мене,
То я прекрасно
Почуваюся; свідок — бог.
Тож не думайте
Передчасно
Заготовлювать некролог!

Не тільки про нібернетичу

ДО ПИТАННЯ ПРО СЛОВО ЧЕСТІ

Так ведеться: чи в суперечці,
Чи у радості, чи в біді —
Апелюють усі до честі,
Як до свідка і до судді.

Слово честі!.. Візьми, попробуй,
Розберися в його ціні!..
Таж на ньому немає проби,—
Взпять, фальшиве воно чи пі.

В кого чесність — не слова ради,
Не одежина напоказ,
Того слово це — слово правди,
А не затичка поміж фраз.

Інший — совість уже впокоїв:
І глуха вона, і німа;
А у іншого — і такої
Вже й на ламаний гріш нема...

Ці, облудливі і облесні,
Рвуть собі од життя паї
Та безчесно тим словом честі
Прикривають гріхи свої.

От і взапай, де слова ті — різні:
Повноцінне де, а де — брак...
Ні, братове! — при комунізмі
Буде навіть і це не так!

Землі нашої повожили
Серед інших усяких слів,
Що зносились і відслужили,
Слово честі здадуть в архів.

Бо довір'я і честь — незгасні
Будуть жити в серцях людей,
Зрозумілі і без пояснень
І звичайні — як білий день!

БАЦИЛА СВИНСТВА

. I

Скажу по секрету:
Маю на думці
Ім'я своє десь примостити
В науці.
Бо хоч учені Дмитри вже є,

Але в них --- прізвище не моє.
Правда, раз вже пішло на тебе,
То є і на «М»,
Але — Менделєєв.

Прошу не подумать лише,
Що я
Прославить хочу своє ім'я.
Ні!
Прикрашає ж скромність людину.
Я — скромний:
Мені — аби вчене звання
(Дивись — помудрішаю того ж дня,
Принаймні підвищиться зарплатня!),
А без слави я
Не загину...

Отак і сюди і туди прикинув —
Мов непогану задумав штуку...
Все! Зроблю внесок свій у науку.
А конкретніше — в медицину!..

II

Божа ласка до людства — зрима:
Постарався з усеньких сил —
Понадпланово натворив нам
Різних вірусів та бактерій.

Про бацили, про їх натури
(Взять бацилу хоча б чуми)
Маєм досить літератури —
Понаписувано томи...

Все це знаємо із дитинства...
Тим дивніша загадка ця,
Що чомусь про бацилу свинства
У науці — апі слівця.

Ні рядочка — за всі епохи.
Отож тему таку беру,
Щоб заткнути бодай би трохи
У науці оту діру.

III

На таким, перш за все, момепті
Зушинитися б я хотів:
У широкім асортименті
Маєм свинські бацили ті.

Різновида це штука — свипство,
Все від нього свій рід веде —
Хамство, черствість і кривочинство
І т. д., і т. д., й т. д.

Я — наслідуюся це відзначить —
У науці не знаю спроб
Дослідити, чим свинство, значить,
Виділяється з-між хвороб.

Сам уперше я перед цим став.
Тож дозвольте сказати мені
Хоч загально, які у свинства
Особливості основні.

IV

Так, наприклад, іще ні разу
Встановити не удалось,
Щоб, схопивши оту заразу,
На здоров'я жалівся хтось.

Та зате, як говорять факти,
Усі інші, що сяк чи так
Мають з хворим таким контакти,
Ризикують нажити інфаркт.

Парадокси це дивовижні:
Сам заражений, вражий син,
А страждає за нього — ближній --
І, як правило, не один...

Ураховуючи пкідливість,
Ту, що свинство в собі таїть,
Ще одну його особливість
Тут підкреслю хоч мимохідь...

При нагоді мужі учені
 Наголошують раз у раз,
 Що для людства — у гігієні
 Папаця од всіх зараз.

Не беруся дискутувати,
 А скажу вам лише одче:
 Хай за мене говорять факти,
 Для науки — це основне...

Є знайомий одиц у мене.
 Геній! Вишукалий артист
 Особистої гігієни!
 Винятковий акуратист!

Миє руки перед їдою,
 Миє руки після їди —
 Милом, теплою ще й водою.
 Ну, стерильний вже — хоч куди!
 Чистить нігті, полоще рота.
 А — свинота. Така свинота,
 Що збав боже й не доведи!

Якщо вигоду в цім побачить,
 То й не думаючи, бігме,
 Рідній матері насвннячить.
 Звідси —

В и с п о в о к - р е з ю м е :

Гігієна, видать, безсила
Проти капосної біди —
Не боїться ота бацила
Ані мила, ані води.

Щоб укоськати ту бацилу,
Слід вважати за добрий тон,
Коли свинству дають по рилу
І не кажуть при цім: «Пардон»;

Чи без свідків, а чи при свідках —
Свинству треба товкти боки!

Інших ліків нема!

П р и м і т к а :

Передумав я все ж таки —
Ні зарплата ота, ні вчене
Не потрібне мені звапня,
А то скажете ви й про мене:
«Бач, куди він поліз, свиня!»

СЛОВО ПРО БРАК

Війну ведемо проти всякого браку,
Громадою нищим халтуру всіляку...
Стара це вже тема, здасться. Однак
Ще хочеться слово сказати про брак.

I

Він міг би путящим службовцем стати,
Але у науку поліз, в кандидати...

Для цього у нього були такі дані:
Характеристики бездоганні,
Що, бач, в інституті був активістом,
Бо виступав із художнім свистом.
Що батько та мати, баба і дід —
Усі — без ганджі, усі — як слід.
Словом, був повний анкетний порядок
(І добрі знайомі були на додаток...).

І сів чоловік
Без жалю й каяття
Мозолити зад «на предмет здобуття»...

Штанів продірявив, сердега, сім пар
(Це — жертва його на науки вівтар,
Бо тут, як і всюди, — одне і те ж саме:
Не жертвуєш розумом, — жертвуй
штанами!).

То щось «розкавичив», а то — «закавичив»
(Цей метод відомий ретельно він вивчив,
Тому-то, можливо, якоїсь пори
Дивися, пролізе ще й у доктори).

І масте: ходить-таки в кандидатах.
Соліднішим став (бо солідна зарплата).
Тепер йому вже наплювать на усе —
Спокійно оту дисертацію ссе...

Отак і не вийшло з людини пічого.
А добрий службовець міг бути із нього!..

II

І цей міг би корисним бути пароду,
Бо сам — декламатор хороший од роду,
Та десь, і колись, і чогось, і якось
Ушкварить промову йому довелось,
А з цього й нещастя усе почалось,

Бо хтось там почув ті гучні баляндрапи
І мовив: «Цей може запалювать маси».
А потім — обрали (здається, в профком).
І став хоч малим, але — керівником!
Отут-то уже замолов язиком!..

Пропала людина... Пропала, і всеує:
Тут діло потрібне, а він — галасус:
«Вказати!..», «Надати!..», «Підняти!..»,
«Узяти!..»

З шпаргалки чужі декламує цитати..
А міг би з естради він декламувати!..

III

Буває-таки, що подібні натури
Трапляються також і в літературі.
Йому протоколи писати б, здається,
А він — у письменники пнеться, аж дметься.
Аж глядь — уже й опус його видається.

І спробуй, скажи йому що не в догоду —
Одразу ж: «Я словом слугую народу!!»
А слово ж те — господи, не доведи! —
Слабкіше од зельтерської води,
За душу не візьме нікого ніколи...

Ех, ліпше писав би оті протоколи!..

*

Та — годі, бо ще наберуся бідн...
До того ж на справу поглянемо так:
Чи дуже вже й винен той капосний брак?
Та має ж причину усяка хвороба!
Ні, зло не у бракові, а в бракоробах.
Вже б'ють їх, здається, а, гляньте, — живі ж...
Про це б говорить, та... закінчився вірш.

ОДА
ВО СЛАВУ НЕ ПАПЕРУ-ТРУДЯГИ,
А НІЧОГО НЕ ВАРТОЇ БОМАГИ

О Музо, стань нам у пригоді —
Не пожалій уже часу:
Допоможи у щирій оді
Воздять паперові ясу...

В час кібернетики, у еру
Футбола й телепередач
Нам без звичайного паперу
Не обійтись-таки, хоч плач.

На ньому пишуть і поеми,
Й шляхи викреслюють до зір...
Та не за те... О, не за те ми
Уславить хочемо папір...

Буває: справа є до тебе,
Та ще й нагальна, як на зло,
І їй зарадить якось треба,
Бодай лихе її взяло!

Розв'яжеш ту одну задачу,
А вже стоять, дивись, нові.
Ну, а за ними ж — люди, значить,
І, так би мовити, живі...

І ворущися знов, небоже!..
Але збагнув якийсь мудрець,

Що у біді зарадить може
Звичайний мертвий папірець...

Тож для годиться, для порядку
Строчить сідаєм папірці,
Прилішимо якусь печатку,
Ще й закарлючечку в кінці.

І — крапка. І підводим риску...
Коли ж комусь урвався терпець,—
Знов komponуємо відписку,
Всеперспеливий папірець.

Мов, так і так, усе в порядку,
Без паніки, товариші...
Знов підпис ліпимо, печатку —
І маєм спокій на душі:

Адже зусилля ми доклали,
Ніхто ж не возведе хули,
Що ми, бач, не реагували,
Що ми байдужими були.

Усе в порядку — штампи, дати,
«Входящих», «ісходящих» том...
Хе-хе! Не легко пас дістати
За паперовим тим щитом...

Як глянеш — ми й працюєм буцім,
Бо, щоб у стінку вбити цвах,

Малюсм сотні резолюції
На усіляких папірцях.

І спокійнісінько та сміло
Їждем зарплату в гаманці,
Хоч там, де роблять інші діло,
Розмножусмо папірці.

Тим, хто шукає в праці втіхи
На ділі, а не на словах,
Перепадає їй на горіхи,
Як десь помиляться, бува.

Ну їй диваки! Не жаль їм первів...
А ми — чистенькі, без гріхів:
У нас — порядок на папері,
Упорядкований архів!

А там, якщо не струблять миші,
В макулатуру віддамо...
Так діло йде, контора пише,
І ми спокійно хліб їмо...

О витвір генія патхненний,
О думки творчої взірець!
Чолом тобі, благословенний
Бюрократичний папірець!

СЛОВО ПРО КІБЕРНЕТИКУ

Не балада

Фізики — «за»;
лірики — «проти»...
Рвонувшись у бій, осідлавши патетику
(мов не було у них більше роботи),—
засперечалися про кібернетику...

Може, воно — і не принципово,
та хочу й своє підкинути слово...

Я — з п'ятого лиш на десяте
знайомий
з такими речами, як ампери та оми;
крім того, буває, па риму грішу,
дівчатам — ліричні листи пишу,
так що, сказати б,
до певної міри
я — навіть лірик.

А ще як згадаю ліричний гвалт
(хоч він і притих уже пипі),
що кібернетика вб'є наповал
душу в людині,
то просто волосся дїба встає:
подумайте-но: живу душу уб'є!
Це ж — душогубство!!
І все-таки... все-таки
у мене — симпатія до кібернетики.

Бо так, бува, думаю на самоті:
як звалиться те нещастя,
то, може, ще якось душі оті
і врятувати вдасться;
та й, може,
у кого душа ота с,
розумна машина її і не вб'є.

Зате уже там, де немає душі,
де і шукать її — годі,
пам кібернетика, товариші,
стає-таки в пригоді,
буде на радість, не на біду.
От навіть приклади наведу...

Наскочиш, бува, мов на кару за гріх,
на такого чинушу,
що звалить, клятий, тебе із ніг,
заставить оббить не один поріг,
вимотас всю душу.

Хоч преспокійно можна
давно
те уладнати діло,
а він тебе крутить
(бодай воно
сипім вогнем горіло!).
А дай, щоб машина отут була,
то веселіше ішли б діла:
не заставляла б нас

цілі дні
стовбичити на прийомах —
рішила б одразу:
це — так, це — пі,
і — арівідерче, Рома!

Ні, що не кажіть ви, що не пишть,
а думка моя — незрушна:
краще машина ота без душі,
ніж людина бездушпа...

А інший он, бачите,
навпаки —
виріщує все без мороки,
тільки аж свище за ним —
тріски
летять на чотири боки!

Його не цікавить жодна подробиця —
завжди, усе — під лінійку робиться:
біле і чорне — думкою куцою
розкладено по поличках,
і пакладає на все резолюцію
автоматична звичка.
В кістках в чоловіка сидить вже
хвороба та..
От би й сюди автомата-робота!
Щоб не параграфом запрограмований
(а часом, бува, — і матом!),
а знав про людей —

і які вони,
й що вони,—
людяним був автоматом.

Мене автоматом таким — не злякати.
Страшніші
оті, живі автомати..

Чи от, наприклад, живе один
такий собі, штатний, сказати би, чин.
І чинові тому,
опріч зарплати,
треба, між іншим, ще й голову мати:
для того, щоб думати, а не для краси
(нічого не вдієш — такі часи!),
А штуки цієї, здається,
нині
ще не дістанеш у магазині;
навіть посада,
блат,
спекуляція —
тут безпорадні...
От ситуація!..

А якби та па місце отого чину
розумну кібернетичну машину,
то, схоже,
для справи було б це гоже,
бо він же — хоч плач — думати не може...

От і прикиньмо сюди чи туди,
а визнати ми повинні,
що тільки у дурневі
корінь біди,
а не в розумній машині.

Еге ж, кібернетика,
що б не взяли ви,—
скрізь нам розширює перспективи.

От, чув
(як брешу,— нехай грім поб'є!)
про штуки іще цікавіші:
наче й така вже машина є,
що компонус... вірші.

Це ж, зовсім не дбаючи про гонорар,
зможе до кожної дати
(тільки в програму введи календар!)
віршички штампувати!

Й не буде при цім протирати штапів
на відповідному місці —
досить лиш дати їй сотню слів,
у кожному разі — двісті,
та знаків окличних зо дві копії,
а знак запитання зняти —
і віршоробство так закипить,
що тільки встигай друкувати!

А прозу безплатну почне —
тоді
ми діждемося із вами,
що й ще зарадить одній біді:
не буде пекти на прісній воді
романів на кілограми.

А як зіпсується щось там у ній,
щось не туди поверне,
то — прошу: масш уже — як стій —
писання ультрамодерне!..

Та що у мене — страху нема;
я
за прогрес науки,
за кібернетику, зокрема,
підіймаю обидві руки!

ПРО НАШ НАСУЩНИЙ

*і децо, вибачте,
про свинство*

Все!..
Закіпчено денні справи!..
Йду із друзями
випить кави...

Примостилися у кав'ярні,
розглядаємось, що́ та як...

За столами — дівчатка гарні,
кожен хлопець — ну, мов козак!
Тут чудово, затишно так...
Розмагнітився я, розм'як.
І на думці нема іронії,
а — ліричні все антимонії...

Пахне кава...
Бричять гітари...
Сидять парочки,
сидять пари...

Над приглушеним шумом, гулом
басовитеньке пропливло:
— Ось два роки уже мигуло,
а все тягне мене в село...
Час навідять старих мені —
погостювати хоч зо два дні.
Може, поїдем удвох?
— Авжеж!..

Він усміхається, вона — теж...
Гарно так, благородно сидять.
Винце попивають, щось там їдять...
Видно, як мовиться, в курсі справи —
їх — не учить етикету чи стики:
виделки — у лівих,
ножі — у правих,
не забувають і про серветки.
Все — як застільний велить етикет...

І раптом
(вона аж сіпнула голівкою)
у неї
падає хліб на долівку.
Пробачте, падає хліб — на паркет.

Їй — ах! — незручно.
Вона — усміхається
(так ніжно-солодко, так не штучно).
Вона —
за хлібом
не нагипається
(ану — побачить хто! Це ж — незручно!).

А він — як це етикет велить,
як у джентельменів ведеться, —
поспішає
в скрутку ту мить
виручать свою даму серця:
усміхнувся,
глянув на хліб
і —
ногою під стіл підгриб...

Порядок!..
Ідилія!..
Благодать!..
Сидять, воркують,
спокійно їдять...

Стояв у кафе безтурботний гамір,
плив над ним барабанний дріб.
А під столом
лежав під ногами
хліб!..

І раптом здалося:
зайшли до зали
непохитні,
прямі,
круті
і коло столика того
стали,
наче совість недремна,
ті,
що як було того хліба й мали,
то — хлібину на десять діб;
ті,
що в землю кістями лягали
за свободу,
за правду,
хліб;
ті,
що голодні дитячі очі
від їдких утирали сліз;
ті,
проти кого лихої почі
готувавсь куркульський обріз;
ті,
що в блокаді у Ленінграді

черствій шкориночці були б раді;
ті,
що за нас той насущний
знову
бій вели в повоснні дні —
запрягали у плуг корову
й самі ходили у бороні;
ті,
що й тепер оце —
на заводі,
в кабінеті
та при ріллі —
служать справі преблагородній:
щоб і завтра, як і сьогодні,
хліб на нашому був столі!..

Гай, гай, — чую вже я, одначе,
невдоволені голоси:
«Ет, і що він там кудкудаче —
хліб та хліб... То ж не ті часи:
долі дякувати,
сьогодні
хліб і до хліба с.
Не голодні!..»

Ге!.. Мудро... Мудро...
Я — згодеп з вами: часи — не ті...

Але ж хліб — той самий!
Він і сьогодні, у час космічний,—

хліб наш пасущий,
святий,
одвічний!
Віп і сьогодні, в час кібернетики,
не в автоматах росте усе-таки,
хоч і можуть нам автомати
бублик із маком чи булку дати...

Так, інший час!..
Тут — перечить годі!
І, слава богу, нема біди
у тім,
що пині у нас — не в моді
делікатеси із лободи.
Та чом же декому й діла мало
(хоч це — істина вікова!),
що без хліба — дурне і сало,
хліб — усьому с голова!

І звідкіль дехто вип'яв моду
одвертати од хліба
морду?!
Вже й скибки хліба піднять не може,
отак, неначе йому, диви,
чого доброго, не дай боже,
спаде корона із голови.

Ні, не беруся повчати пині,
що любити ми хліб повинні —
хлібець любимо щиро всі ми:

цей — любить білий,
той — чорний, сірий,
а у отого — любов до здоби.
То — що кому уже до вподоби...

Хлібець ми любимо!
Що й казати!
А його — треба ще й поважати!
Бо то не манпа небеспа божа —
бери, мовляв, напихай живіт,—
а кожна скибка
і крихта кожна —
то людська мудрість
і людський піт!

Згадай-но наших дідів, онуку:
не дуже знав хто з них па віку,
як ту виделку й узяти в руку
(я вже про те й не кажу — в яку!).
Усіх тих правил (сиріч бонтону)
не учились вони.

Проте
при усьому-таки при тому
знали правило золоте:
хоч ковбасці та марципанам
також належить оддати уклін,
та тільки хлібу — найвища шана,
на щонайпершому місці — він!..
Вони уміли це пам'ятати:

якщо кусочок на землю впав,
то потрудися ж його підняти,
та ще й, піднявши,— поцілувати:
прошу вибачити, мовляв...

Злов невдоволено хтось туркоче:
«Бач, яку пісеньку він завів,—
нас повернути, псявіра, хоче
в патріархальщину, до дідів...»

Критику любий!
Цього — ніколи
й не мав на гадці я!
Марний гвалт:
я не хапаю тебе за поли,
щоб од прогресу — тягти назад.
Ти натискай на усі педалі!
Те, що було,— то було колись;
йди од старого вперед і далі...

Але й під поги, бува, дивись!
Приглядайся уважно й строго
не лише до сучасних мод,
а й чи скарбу не топчеш того,
що його сотворив народ.
Бо як шануєш ти
не народний,
а утробний свій інтерес,
як жбурнути і хлібом годний,
то це вже свинство, а не прогрес!

Нехай для тебе не мудра штука
вся застільна ота наука,
і в товаристві та на банкеті
за столом
ти — кум королю,
бо розбираєшся в етикеті
(за що, звичайно, тебе хвалю);
ти осоромитись не боїшся:
і що як п'ється, і що як їється —
то для тебе не дивина;
не доведеться очима кліпати...
Але
якщо не шануєш хліба,
то науці тій — гріш ціна.
І старання твої всі — марні,
про культуру — мовчать тобі б!..
Отак-то, любий...

А у кав'ярні
пахла кава
і свіжий хліб;
і видзвонювали гітари,
і за столами сиділи пари.

Але (о, де ви, недавні чари?!)...
згинула лірика вся на пні:
крізь сигаретного диму хмару
дивився я на знайому пару,
а бачив за столиком
дві сви...

Ні!
Не заримую я цього слова!
Хоч і хотілося б, не секрет.
Не заримую... Бо — етикет!

А жаль: то ж рима була б
чудова!

БАЛАДА ПРО ПЕРІСТУ КОРОВУ

В одному районі, в колгоспі однім...
Упустимо точну адресу —
В історії цій, що ото розповім,
Вона для нас — без інтересу.

Нас інше цікавить... Жила там собі
Звичайна періста корова.
І вим'я, і роги були.
Далебі,
Як мовив би критик,— типова.

Типова — од рогів і аж до хвоста!
Але — прошу вірить на слово,—
Хоч дивно воно, а корова ота
Доїлась чомусь не типово!..

Щодня директива з району летить —
Вже всіх не вмістити й на хурі! —
Негайно, мовляв, зобов'язуєм вжить,
Щоб звіти були у ажурі!..

Й не раз обіцяло правління було:
«Досягнем високих падоїв!»
Але не доходив, неначе на зло,
Той заклик палкий до рябої.

Повісили навіть
чудовий плакат —
Якраз перед нею над ясла:
«Побільше країні дамо молока,
Сметани, і сиру, і масла!»

Та, видно, була то чи зовсім дурна,
А чи несвідома корова —
Ніяк не хотіла послухать вона
Розумного, щирого слова.

Уже прикидали сюди і туди,
За кожну посмикали дійку;
Те вим'я скубли на усякі лади,
А толку — нема й на копійку...

Нарешті за діло взялися як слід —
Знайшли наукову основу:
В тім штука, який до корови підхід,
В тім сіль, як доїти корову!

Й зітхнули спокійно: «Теперечка аж
Усе — одним зробимо духом:
Лиш вимені треба робити масаж
І чухать корову за вухом!..»

Але (чому — хто його знає)
Це — геть на рябу не впливає.

І знову зібрались усі за столом,
Й таку прийняли постанову:
«Не з лівого боку, як завше було,
А справа дойти корову».
Але (чому — хто його знає)
Це теж на рябу не впливає.

І знову питання пагальне стоїть,
І знову збирають нараду.
Вирішують: «Треба корову доїть
Не зліва, не справа, а — ззаду».
Але (чому — біс його знає)
І це на рябу не впливає.

«Нічого, — сказали, — час близько,
Коли
Прибавить вона молока ще:
Корови, як вчепі уже довели,
Під музику дояться краще».
Але (чому — дідько те знає)
І з музики толку немає.

Од сили — півлітра дає на добу!..
І знову дійшло до наради.
Зійшлися на тому, що треба рябу
Виводити на променади.
Але (чому — кат його знає)
Ніщо на рябу не впливає!..

Я знаю, шановні, давно вже пора
Закінчувати нашу баладу,
Але — починається пісня стара:
Збирають чергову парадну;
Говорять, як виправити звіти,
Як ліпше корову доїти,
Як вим'ячко їй розтирати,
Які ще повісити плакати,
Чи вальси їй грати, чи сонати,
Чи ввечері краще, чи зранку
Виводити на прогулянку...
Та тільки не згадують знову,
Що треба їй кормити корову...

*

Не скінчена, значить, балада оця.
Та поса не будемо вішати,
Бо замість баладного того кінця
У нас є кінцівочка інша.

А справа у тім, що мені довелося
Відвідати одну установу,
І після відвідин родилася ось
Балада оця про корову.

Отож раз про це уже мова,
То тут ні при чому корова.
А згадана та установа,
На щастя, якраз не типова!

ЯК Я СТАВ ХАМОМ

Колись казали було про мене:
«От хлопчєня! Аж на диво чємчє.
Повчала мати: «Знай, любий сину,
Що чємність — дуже вкраша людину...»

І так хотілось, повірте, люди,
Усе життя своє чємпим бути.
Та що таїтися?! Скажу прямо
й самокритично:
Зробивсь я хамом...

Офіціанти, було, раніше
За столик просять якнайчємніше,
Та ще й обслужать якнайскоріше,
Та ще й порадять, що замовляти,
Які до чого ідуть салати.
Було старалися — що є сили,
Ще й знов навідатися просили...
А я ж, хамлюга (признатись мушу),
За це плював їм у саму душу!..

Було приходжу до перукарні —
Майстри звиваються, як ошпарєні.
І вже як зроблять ту стрижку модну,
То — хоч на виставку міжнародну!..
Робили лялєчку з мене завше,
А я ж, паскуда, їх ображав ще!..

Кравець, бувало (о рідша псе!),
Так упадає вже коло мене —
І з цього боку, і з того боку,
Та ще й пошис усе до строку,
І зробить з мене таку картину,
Хоч виставляй бери на вітрину...
А я ж, скотина, па це не зважу,
Та під кінець ще його й ображу!..

В таксі шофсрам було щоразу
Наносив прикру, важку образу,
Та (навіть можу покликать свідків)
Якось обходилось без конфліктів...

Аж раптом бачу: висять плакати, —
Просьять нікого не ображати,
Та й у газетах про те ж читаю...

«Гей, чоловіче, — собі гадаю, —
Чим завипили ті славні люди,
Що ти їм настрій оце паскудиш?!
Та чи зраділа ж би твоя мама,
Що ото має синочка-хама?!»

І сам собі наказав я строго:
«Кінець! Не смій ображати нікого!»

І що, гадаєте, вийшло з того?..

Мене знайомі офіціанти
Щось перестали упізнавати,

Мов неживі, мені їсти носять
І знов навідатися не просять.
У перукарні (о боже милий!)
Перукаря ніби підмінили:
То сям, то там ускубне — і годі! ---
Хоч горобців лякай на городі!

Кравець — мізинцем за вухом чуха.
«Роботи,— каже,— по самі вуха».
А як пошис, то й рідна мати
Могла б в одежі тій не впізнати:
То клипоногий, то — кривобокій.
(Вже й не кажу, що минуть всі строки!)

Таксист, буває, так зиркне,
Наче
Сказати хоче: «Ех, ти-и, жебраче!..»

«Що за халепа,— собі гадаю,—
Ніби нікого ж не ображаю,
А так на мене глядять пемило...»

Нарешті, очі мені відкрило...

Йду в ресторан, аби щось поїсти.
«Немає,— кажуть,— уже де сісти».
Швейцар на дверях стоїть стіною —
Не хоче і говорить зі мною.

«Впустіть поїсти,— благаю слізю,—
В їдальню ж, бачите, йти вже пізно». —

«Ти що — глухий?! У нас місце немає».
(Це вже мене швейцар ображає!)

Стривай, провчу ж я личину вражу:
На злість — візьму і його ображу!
Запам'ятає мою науку!..
І... тиць карбованця стражу в руку!
А сам тремчу, бо воно ж не жарти —
Людину чесну так ображати!..

«Зараз, — гадаю, — впаде в амбіцію
І покличе сюди міліцію».

А він, дивлюсь, одчиняє двері,
Та не зове міліціонерів.
«Заходьте, — каже, — мені здасться,
Що для вас місце іще знайдеться.
Я розумію: голод — не тітка...»

От яка, бачите, вийшла політика!

«Ага, — зрадив я, — а далєбі,
Образа таки донекла тобі,
Таки, бач, совість заговорила!..»

І я збагнув, що образа — сила!..

Читаю газети, читаю плакати...
Хотів би нікого не ображати.
Частенько й інших, бува, повчаю,

А сам от — каюсь, а ображаю,
Хоч скрізь нагадують без упину:
«Не ображай чайовими людину!..»
Ото вже злість я на того маю,
Хто першим взявся зварити чаю.

Зробив він людству велику шкоду!..
Ну, пив би ти, чоловіче, воду —
Це ж пречудове, корисне діло...
Ні, чаю, бач, йому закортіло!..

А я — людей тепер ображаю,
Бо звикли люди до того чаю...

Ото вже, друзі, я маю зуба
На того древнього часлюбя!
То через нього у мене драма,
Він допровадив мене до хама!

ВОВК І НЕ СЕМЕРО КОЗЕНЯТ

Казочка для дорослих

Жили-були коза-мама і цап-татко,
А в них було любе-миле козенятко;
Коза йому на поживу — ще й догоду! —
Тягла моркву та капусту із городу.
То й жило те козенятко, мов у казці,
Ані горя не відавши, ні напасті,—
Пило, їло, та стрибало, й мекотіло,
І нічого більше знати не хотіло.

Коли ж брався батько-цап його повчати,
Мовляв, настися пора б уже почати,—
Коза голос подавала в ту ж хвилину:
«Ну чого ти розмекався на дитину!
Що ти, голово цапица, ото мелеш?!
Їх же у нас не семеро, а одне лиш!
Хай покаче!.. Прогодуємо — не ниці!..
Іще встигне патовктись на пасовиці!..
Чи вже ворогом ти став своїй дитині?!»

Ну, й вирросло козепя на дармівщині.
Та із таким апетитом, що крий боже! --
Уже й коза догодить йому не може!..

А про все це і дізнався вовк із бору;
Підстеріг, коли коза пішла із двору,
Та й підкрався обережненько до хати,
Та й узявся козепя те спокушати:
«Відчини-но, я приніс тобі дарупок:
Осьде — моркви і капусти цілий клунок.
І усе то — із заморського городу!
Ти такого ще й не нюхало ізроду!..»

Відчинило, дурнувате, йому двері...
Була вовку козлятинка до вечері!..»

Хоч печальна в нашій казочці розв'язка,
Та повчальна зате, любі, наша казка,
Бо із неї ось мораль яка виходить:
Дармоїдство — до доброго не доводить!

РІПКА

Звичайно ж, казка

Жив дід із бабою в мирі та згоді
Й виростив ріпку таку на городі,
Що покректати старим довелося,
Поки той овоч вирвать вдалося...

Казку про ріпку оту небувалу
Ви, сподіваюся, знаєте змалу,
Тож, опустивши сюжету деталі,
Глянемо краще, що було далі...

Успіхом першим окрилений,
Знову
Дід посадив оту ріпку казкову,
І, як належить, до певного строку
Виросла ріпка тая нівроку.

Раз дід і каже своїй господині:
«Бабо! Ми ріпку вже вирвемо нині.
Тільки затям це одразу, будь ласка:
Більше стара не повториться казка —
На посміховисько всеькому люду
Пупа собі надривати не буду:
Ми, слава богу, грамотні стали —
Маємо досвід і казку читали!
Йди, погукай-но онучку із хати,
Жучку і кішку — та й будемо рвати...
Зразу ж і мишку гукни, зрозуміло, —
Знаш: без неї ж не склеїться діло...»

Весь колектив на городі зібрався.
Дід вже й за гичку ріпки узявся,
Баба — за діда, впучка — за бабку,
Жучка — за...

(Е-е... тут я ставлю трикрапку!)

Впучка гукнула: «Гляньте-но, діду!
Кішка вмивається!.. Гості прийдуть!..»

І — як у воду дивилась небога:
Заучерявилась пилом дорога,
І у просторому авторидвані
Притарабанили гості неждані.
Й зразу ж

активно попхались на грядку...

Ріпку оглянули всі по порядку.
«Треба,— сказали,— перше ніж рвати,
Все як належитья обгрунтувати...»

Мудро мугикали... Міряли гичку...
Занотували кожну дрібничку,
Ще й на кілочку, бач,

невеличку

Тицьнули в грядку бирку-табличку
(Глянеш, і — видно: на данім городі
Вже і наука сьогодні у моді!).
Потім пішли із городу до хати
Та й заходилися знову писати...
І, як у казці то тільки можливо,
Метаморфозне сталося диво:

Де була дідова хата ще вчора,
Нині — з'явилася «Ріпкоконтора»...

Трудяться люди, стараються люди —
В день переводять паперу три пуди
На діаграми, анкети, цидули.
(А на город і дорогу забули!)
Вже й дисертація є: «До питання
Ріпкосадіння і виривання»...

Ну а куди ж то поділись герої
«Ріпки» колишньої, казки старої?..

Всі воля — тут же, у повному зборі:
Дід — сторожує при «Ріпкоконторі»,
І за сумісництвом — як споконвіку —
Дітям розказує казку про ріпку.

Баба також зарахована в штати
(Треба ж контору комусь підмітати!);
Та на базар іще ходить при тому —
Ріпки купить, бо смакує старому.

Жучка — при дідові гавкає, скаче:
Бути при сторожі — діло собаче;
Кішка — знати нічого не хоче:
Їсть та гуляє, спить та муркоче;

Мишка — та, повпа завзяття й наснаги,
Трубить ретельно конторські «бомаги»;

Внучка вже третю дитину колише...

А «Ріпкоконтора» — все пише та пише...

Раптом одного чудового ранку
Діда в контору гукнули із ганку.
«Ріпку,— сказали,— вже рвати іди ти;
Осьде — інструкція, як це робити;
Вивчи, й дотримуйся тої науки!»

Й тицьнули дідові книжечку в руки...

Дід на пеньочку присів коло хати
І заповзявся читати-вивчати...

От і дізнався, що ріпку
Можливо
Вирвати

тільки усім колективом,
Бо, виявляється, так вона рветься:
Дід — хай за гичку цупкенько береться,
Баба — за діда, за бабу — онучка,
А за онучку — чіпляється Жучка
(Є у онучки для цього спідниця),
Далі — за Жучку хай візьметься киця;
Врешті, покликати треба ще й мишку...

Плюнув старий, та й пожбурив ту книжку,
І, свою хатню зібравши громаду,
Взявсь виробничу проводить нараду...

Та... затремтіли в старенького жижки:
Серед присутніх не бачить він мишки!
Мишка пропала, бодай йому тряся!
Вирвати ж ріпку без неї не вдасться!!

Кинулись кликати мишку;
Шукати
Всюди у хаті (та ще й — коло хати!)...
День метушилися усі
без обіду!..

Марно! — пропала сіренька без сліду...
(Справа у тім, що, гулявши без діла,
Кішка забави з нудьги захотіла,
От і погралася з мишкою трішки.
Чим це кінчилось,— питайтеся кішки).

...Дід рознервовано бабу картає,
Баба — од серця ліки ковтає,
На пів-округи голосить онучка,
Гавкає, піби сказилася, Жучка,
Кішка — та геть дременула із хати
(Тож довелось іще й кішку шукати!).

Словом, було то — содом і гоморра!..
Дід у коморі замкнувся
і з горя
Пив цілий тиждень без передишки...

Врешті —
Усе обійшлося без мишки!

Бо як закінчив старий горювати,
Вийшов на грядку — а що ж його рвати?!
Хоч би яка де паршивецька гичка!..
Тільки стирчить

на кілочку табличка...

А на табличці — два лише слова.

Вицвілий напис:

«Р і п к а к а з к о в а».

НОВОРІЧНА КАЗКА

*Розповідь Діда Мороза
плюс авторський коментар*

Учора
мене Старий рік зустрів
та й каже таке достоту:
«Оце я вам, друже, довірить хотів
відповідальну роботу..
Воно, так би мовить, природи закон:
я — йду у відставку довічну,
і відправляю оце ешелон
на станцію «Новорічну».
Уже он чіпляють електровоз;
поїзд відправиться скоро..
То я вас просив би, Діду Мороз,
побути у нім
ревізором..
Мене, — каже, — сором би лютий пік,
якби із оцим ешелоном

од мене, старого,
та в новий рік
пробрався хтось незаконно.
Я гудить не хочу нікого,
проте
податливі с ревізори...
Ви ж — спуску нікому уже не дасте:
Мороз-бо у грудні — суворий!
Отож пасажирам, прошу я вас,
зробіть перевірку всебічну,
щоб хтось із непотребу не пробравсь
на станцію «Новорічну».
А то воно візьме фальшивий квиток...
Словом,
пильпуйте, Діду!..
Бувайте здорові!..»

Загуб гудок.
Зайшов я у тамбур..
Їду...

Далі —
заходжу у перше купе..
Проходжу вагон за вагопом..
Всюди обходиться без ЧП:
Їдуть усі — законно.
Аж любо дивитися на таких:
тут — люди усіх професій,
наші славні трудівники,
як пишуть ото у пресі...

І ось
одчиняю останній вагон.
(А з нього вже тхне, як із бочки!)
— Добровечір вам, громадяни!
Щардон —
прошу пред'явити квиточки...

Поглянув навколо — свят, свят, свят! —
які все знайомі лица! —
ледар,
хапуга,
сухар бюрократ,
хуліган,
дармоїд,
п'яниця...

Все ясно: зайцями їдуть оці,
так звані «родимі плями».
Із ними — все просто: — Ану, зайці,
акиш до лихої мами!..

І почала безбілетна рать
пожитки свої пакувати...

А інші, дивлюся, спокійно сидять,
так, ніби в них — плацкарти.
Сидять преспокійно собі, на виду,
не лізуть у темні куточки...
А я, зрозуміло, своє веду:
— Громадяни, — квиточки!..

Раптом зірвався один молодик
і замість квитка — одразу
мені пред'являє
(бідака, звик!)
гучну та заїжджену фразу:
— Дамо! Доб'ємось! Уперед! Ур-ра!! —
Та я —
обриваю трелі:
— Досить, голубчику!.. Злазить пора:
тут — місця нема пустомелі!..

А другий —
поважно кидає в мій бік
авторитетним тоном:
— У цей, так би мовити, новий рік
я їду цілком законно:
у мене — солідний багаж
і стаж...
Прошу це усе врахувати...

Цікавлюсь: а що ж то воно за багаж?..
Три лантухи...
Все — цитати...

— Ні, злазьте, — кажу, —
приїхали вже;
і пішки пройтися вам — легко;
в Майбутнє
лише із таким багажем
тепер — не заїдеш далеко...

А третій — у крик:
— Неподобство!.. Жах!..
Це — аморально!.. Сором!!
Ви бачите?! — він у стильних штанах,
а ходить отут ревізором!!

А я, щоб ви знали, хоча і дід,
але — скажу при нагоді —
люблю не лише свій кожух:
де слід — належне віддам і моді!
(Та й за кожух уже страх бере,
що якийсь модник його здерє!)

Глянув на того я крикуна —
широкі штани нівроку...
Але ж кругозору його ширипа —
вузька для пового року...

Аж, де не візьмись, — він і вона.
Обоє — мов манекени.
І він, і вона — у модних штанах —
підскакують враз до мене:
— Ол райт, старина! Привстік, брат!
От ми — пасажири класні:
глянь:
ми — од зачісок і до п'ят —
екстра-ультрасучасні!
Ми в ногу з життям ідемо! — затям!..
(І зирять на всіх із погордою...)

Ех, бачу, у ногу ідуть
не з життям,
а тільки з тією ж
модою!..

Словом, очистив я весь вагон...
В'їжджаємо в Перше січня...
Стрічай пасажирів!
Приймай ешелон,
станціє «Н о в о р і ч н а»!..

Оце розповівши, пішов собі дід.
На цьому і крапку поставити б слід.
І я поставив би радо.
Та ще, па жаль, не час, не пора
тут вигукувати «Ур-ра!»,
закінчувати нарадом.

Може, з дітей і повірив би хтось,
що все — чудово так обійшлося
та й можна уже радіти.
І для дітей не було б дивини —
в Діда Мороза вірять вони,
а ми ж із вами — не діти,
знаєм:
не все іще так гаразд,
щоб ляпати у долоні,—
є ще зайці та зайвий баласт
у нашому ешелоні.

А щоб у нім було так, як слід,—
давайте самі
все чисто
перевіряти!
У тім числі —
і себе особисто!..

Знайомі фізії

«ТАКТИК»

— Я, кажете, тактику маю свою?..
А воно й так-таки,
бо в житті, знаєте, як у бою:
не обійтися без тактики.
У нащ, таксать, атомний вік
мусить із розумом жить чоловік...

От по секрету відкрию секрет,
тактичну, таксать, засаду:
не треба ринатись наперед,
але й не тягтися ззаду;
ліпше розумній людині
крутитися посередині.
Тут вам — спокій та благодать,
то знаю уже із практики.
Свята середина — оце, таксать,
перша засада тактики...

Недаром сказано, що вино
будь-кого перемаже,—

з ніг чоловіка валить воно
і правду звалити може.
Тож треба прикинути наперед,
звідкіль може користь прийти чи вред,
де й кого чаркою прополоскать,
як мовиться, для профілактики...
Чарка-голубка — оце, таксать,
друга засада тактики...

Запам'ятайте істину цю,
що іноді просто й ловко
можна зробити з вовка вівцю,
вівцю ж — охрестити вовком.
Та суть — не у вовкові, не у вівці,
а у всесильному папірці...
На кожен випадок слід припасать
довідки різні, актики...
Заслін паперовий — оце, таксать,
третя засада тактики...

Хоч бога нема, пам'ятай наказ,
мудру вказівку всевишнього —
треба, голубчику,
повсякчас
пам'ятати про ближнього:
щось там у нього не так чомусь,--
тихо мотайте собі на вус;
вам на дорозі захоче стать,
а ви — проти нього фактики,
ще й в певному світлі!

Оце, так сать,
четверта засада тактики...

П'ята...

Що кажете?.. Я — підляк?!
Ай-яй-яй-яй... Ну, знаєте!..
Я ось до вас по-щирому так,
а ви мене — обзиваєте!

Але нічого... Уже не раз
я у житті зустрічав таких.
У мене, голубчику,
і проти вас
є відповідні фактики...

СІМЕЙКА

Тато —
сидить і читає газету,
мати —
лежить і смоче сигарету,
дочка —
перед дзеркалом крутиться:
фарбується,
пудриться.
Словом, займається туалетом.

Мати
уміє десь убивати
по магазинах чи на візити,
уміє про оперу говорити,
взпавати чужі «таємниці» і «драми»
не тільки в своїм,
а й в двадцятім кварталі,
а, як захоче, то й далі.
А більше — нічого не взяти із мами...

Дочка —
хоч став її на вітрину
універсального магазину:
може бути замість реклами.
Уміє:
викренделювати ногами,
носити зачіску під «хлопчика без мами»
або яку іншу (якщо вопа модна).
Більше
її голова витримати не годпа...

Тато
уміє цілком небагато:
уміє, як сам він каже,
крутитися,
щоб підхопити копійку деяку;
вловити уміє,
звідки вітер повіє,
щоб з ділового курсу не збитися...
Коротко кажучи,

тато
уміє
утримувати сімейку.

Скромненька робота у тата,
й така ж у тата
зарплата:
матері й доні — замало для косметики.

А все-таки...

У них — власна
дача прекрасна,
у них — і машина власна,
і те,
що домашньою технікою називається.
Ще про дещо згадать годиться,
але це — таємниця:
ощадкасою оберігається!..

Отож:
тато сидить
і читає газету;
мати лежить
і смоче сигарету;
дочка — перед дзеркалом
дженджуриться,
викаблучується,
штукатуриться...
Словом, займається туалетом...

Тато підводить від газети очі,
потягається та бурмоче:
— Ну й парить нині!.. Просто біда...
На півдні вже, певно, тепла вода...
М-м-да-а...

Позіхнула ліниво мати:
— Підемо ввечері в ресторан?..—
Поправила на носі халатик
і взялася читати
«про шшигупів» роман...

Дочка крутнулася — задом, боком
і спустила локоп над оком...

Надворі — люди, машини, трамваї;
вулиця — повна життя і сонця...
Тато іде до вікна, виглядає,—
так, між іншим,— що там робиться...

Іде робітник.
Видно, скінчив роботу:
па сорочці на плечах — плями од поту.
Волосся вибилося з-під кашкета.
З кишені •
виглядає складена газета.

Словом, людина іде з роботи...
Зайшов у скверик,
Там — «Соки-води».

Підійшов до ларка, витяг троячку,
освіжився собі,
забирає здачу...

Тато
дивиться крізь гардину,
живіт — уперед, руки — за спину.
То щось веселе мугикає,
то посом скептично хмикає.
На устах усмішка залягла змієм,
одверто пахабна, як повія...

А робітник —
далі зі скверу
йде
з потом,
газетою,
сигаретним димом;
весело підморгує міліціонеру
і преспокійно проходить мимо.
(А що йому, справді, скажіть, міліція?!
Вона ж — своя, він її не боїться).

Тато дивиться...
Замовк. Не мугиче...
Завмер пасторожено,
як стривожений звір...
І — міняється татове обличчя,
як од світла — фотопапір.

З-за фіранки
дивиться на міліціонера:
— І чого він тут стовбичить,
холера?!

Здалося: холод ввірвався до кімнати,
а на вікні не гардини —
грати...

Тато стоїть,
мимоволі щулиться...
А за вікном — пульсус сонячна вулиця!

ПРО ХВОРОБУ

...Що собі хочете говорить,
а я вам кажу без жартів:
нічого не знають оті лікарі,
пічого вони не варті!

І чого їх по тих інститутах павчають?!
Тільки гроші на них витрачають...

Де вже їм знати біду чужу?!
Просто морочать декого...

От я вам хоча й про своє розкажу,
щоб не ходить далеко...

Отож слухайте, значить.
Коли
я в квартирі жила комунальний,
там для первів моїх
були
умови не ідеальні...
Не скажу, що на тій квартирі
з сусідами жила в мирі,
бо там (хай лишиться то між нами)
усі, як один,— безпардонні хами...

Нарешті (то уже добрий рік
буде, либонь, по тому)
одержав квартиру мій чоловік.
Окрему. В домі повому...
Уже, слава богу, сусідів нема:
па кухні — сама,
в коридорі — сама.
Здається, живи па здоров'я...
А тут — отаке безголов'я!..
А тут — пепаче який пристріт —
сталося щось зі мною:
пемилим здається весь білий світ,
підє пе знаходжу спокою...
Не знаю, куди вже себе приткнути;
не можу їсти,
не можу заснути...

Отак щоначі і день при дні
мучить мене без перерви...

До лікаря йду...
А він каже мені:
«У вас — перви...»
Та й пише рецепт якийсь по латині,
аби очі замилить людині...

Щю порошки я, ковтаю пілюлі...
І, гадаєте, легше мені?
А дулі!

Не помагають лікарства жодні.
І різні оті процедури водні —
ванни гарячі, ванни холодні —
моїй біді зарадить не годні...

А він мені — все за рецептом рецепт.
А в мене — вже ціла аптека вдома...

Не знаю, чим би скінчилося це,
та врятувала одна знайома.
Вона й розкрила мені наяву
хвороби причину правдиву:
мовляв, ізольовано я живу
од сусідів, од колективу...

І нині —
я знову здорова як грім.

Навіть позаздрити можна —
і настрої хороший, і добре їм,
і сплю, як повонароджена!

А якби хоч одні ще сусіди мені,
то нерви мої
були б — як сталльні!
Бо зразу ж перви оті
мовчать,
мов скину із серця гирю,
як тільки
крізь дірочку для ключа
загляну
в свою ж квартиру.

СОБАКА

Була хата...
По-іншому — можна
особняком назвати...
Та ще була огорожа
павколо тієї хати.

Та було написом попереджено:
(весь -- у окличних знаках!):

<p>Граждани! Обережно!! У дворі — злий собака!!!</p>
--

Спокійно ішли перехожі
мимо тієї хати.
І гавкав з-за огорожі
пес, на ланцюг прип'ятий...

Коли ж на чарку горілки,
бувало, збиралися гості,
хазяїн хвалився,
скільки
у того собаки злості:
— Просто ніби скажений.
Можу спокійно спати —
надійний сторож у мене
і не потребує плати...

Аж раз якось
у погожу
літню веселу днину
під високу ту огорожу
привела доля
хлопчину.

У щілигу заглянув:
«Що там
за дивина усяка?! —
І аж роззявив рота
од захвату: —
Ох же й собака!..»

На потилицю збив кашкета,
що зсупувся аж на очі,
і через щільні лптахсти
руку просунув хлопчик.

І поманив пальчиком
(мав щиру хлопчина вдачу):
— Ах ти, хороший собачко,
іди, я тебе погляджу...

Собака завмер:
«Що воно?
Звідкіль узялось ото?!»
Насторожепо
і здивовано
ворухнув хвостом.

І враз
хазяйську пауку
забув ік лихій годині
і лизнув довірливо
руку
сердечній малій людині...
В теплу долоню хлоп'яти
тикавсь холодним носом...

Та...
Вийшов хазяїн з хати.
Зиркнув поважно скоса,
плюнув

і злісно кинув
недокурюк.
І — похмуро:
— Ах ти, паршива скотино!
Продажна собача шкура!..

За ланцюг
з усієї сили
собаку рвонув до себе...
— Мало тебе учили,
як-то служити треба!
Годую оцю паскуду,
а їй — руки у морду тичуть?!
Та сучим я сином буду,
якщо тебе не вивчу!!

І —
спереду,
збоку,
ззаду
бив ногами
зі злістю дубовою...
А собака
молив про пощаду
собачою бідною мовою...

Але падала круто
лайка
у душу, у матір, у бога.
І морда була хазяйська,

мов ошкірена морда
бульдога...

Ні-і! Яка там уже пощада!..
Хрипів, скавучав собака..
А хлопчина —
стискав кулачата.
Стояв.
І мовчав.
І — плакав...

А мимо ішли перехожі,
ішли, куди їм належало.
І висіло на огорожі:
«Граждани! Обережно!!»

«ГОРОПАХА»

Завітав знайомий мій у гості.
Глянув я на нього — ну й дива-а! —
Не впізнати — шкіра лиш та кості,
Почала облизать голова!

Свят! Свят! Свят!.. Ото лиха година!
Не таким його я бачить звик —
Був здоровий завше, мов скотина
(Вибачте,— здоровий, наче бик).

І от маєш: спав отак із тіла.
Просто — тіль лишилася сама...
Що ж то за біда його обсіла?..
Думаю — не доберу ума.

Почишаю обережно, стиха.
— Щось,— кажу,— подався ти... Гай, гай...
Чи хвороба узялась до лиха?
— Ет,— махнув рукою,— не питай...

«А,— гадаю,— знать, сердечна рана.
Не інакше, як ота біда».
— Може,— кажу,— зрадила кохана?
— Е-е, якби ж... Усе це — юринда:

На хворобу ще знайшлися б ліки,
Чи минула б папасть та сама;
А кохання — також не навіки,
Бо нічого вічного нема.

Тут же, бач, така біда і муки,—
Скоро буду сам собі не рад:
Ілпим — щастя лізе просто в руки,
А до мене — повертає зад.

От хоча б узяти мого брата.
Та йому ж — лахва, а не життя:
То, дивись, підскочила зарплата,
То встругнув якесь там відкриття,

А як, бач, знайшовся у сусіда
В голові якийсь отой тромбон,—
Він собі вилежувався
З літа
Аж до січня, наче фон барон.

Для сусіда, бачиш, і уколи,
Й грілки, і кишкві подушки.
А мене — пі разу й не вкололи,
Лиш дали нещасні порошки!

Коли раз я памозолів погу
(Шиють, партачі, взуття тверде!),
Викликав швидко ту допомогу.
Думавш, приїхала? Та де-е!..

А сусід? Ге, він би тим журився!
В нього (і то правда на всі сто!) —
День, од сили три мине -- дивися —
Вже й стоїть машина із хрестом!..

Нещасливий, видно, я од роду.
От небіжчик батечко. Еге ж,
Залишили тисячу — як льоду!
Але й брата залишили теж...

Ех, і доля ж! Формена гидота!..
Отака паскуда із паскуд
Висушила б навіть бегемота!
Ти ж іще питаєш, чом я схуд!..

Ну, та що з бідою зі своєю
Я до тебе пхаюсь, далебі?!
Якось чув оп, що на лотерею
Аж троячка випала тобі!!

Всі такі ви! Ще от любо-мило
І машицу виграсш отак..
От людині щастя привалило!..
Дурням доля годить. Це вже — факт!..

Тю-у!.. А ти чого це, вражий сину,
Витріщивсь на мене, мов змія?!
Вже злякався, що оту машину
Замість тебе виграти можу я?!

От йому, бач, душу виливаю,
Він же — в ложці ладен утопить..
Ну, нічого. Щастя тут хоч маю,—
Хоч на ворогів мені щастить...

...Він — пішов
(Хоч, правда, ще не скоро),
Я ж — сиджу, засмучений украй:
Це ж, виходить, я — лю д и н і ворог!
Значить, я — паскуда!.. Ай-яй-яй!

Ближнього ж любити ми повинні,
Як себе! Це -- істина стара!..
Все! — тому знайомому
Однині
Зичу більше, ніж собі, добра!

Наміри у мене — благородні,
Просто — сам себе не впізнаю:
Я молюся: хай би вже й сьогодні
Він розкошував собі в раю!

В райських кущах
На широку погу
Жив би,
Нюхав ладаповий дим...

Я, на щастя, — грішний.
Слава богу,
Не зустріпуть на тім світі з ним.

ДЕЩО ПРО ГОЛОВУ

І в давнину говорилося,
і пині
часом почути можете ви:
«Важко в світі жити
людині
без голови...»

А бабуся одна паткувала:
«Золотко!
То ж нема гіршого для чоловіка:
без руки, без ноги — воно теж не солодко,
а без голови — то ж зовсім каліка!
Ні поїсти ж тобі, ні попить;

та й, знову, —
ні мовить, ні іншу послухать людину...
Важко, важко жить безголовому,
хоч бери —
та живцем лягай в домовину!..
Од такої біди
заступіть перед богом
Сусе Христе й свята богородиця!..»

У цім анекдоті —
більше сумного,
аніж смішного.
То я до нього
додам веселіше:
от знаю
такого,
що без голови чудово обходиться —
без неї
йому і не важче, й не гірше.
Бо, вірте чи ні, а й таке бува,
що рука для декого
значить більше,
ніж голова.

Хоч у нього
лиш є чим на крісло сісти
(спадочок тата й мами),
хоча — безголове,
а може і їсти,
і пити — як ми із вами.

І од турбот не буває хворий...
Одна із ним, правда, скруха є:
не з кожним по-людському заговорить
і не кожного
сам
послухає.

А щось путнє зробити —
йому і не світить;
не має ні думки своєї, ні слова.
Та цього од нього і грішно хотіти:
людина, сказано ж, —
безголова!..

Отак і живе собі та поживає
(ще й як, бестія отака!),
бо хоч голови віп своєї
не має,
зате
є деь у нього
с в о я р у к а!

ЛЮБОВ НАВИВОРІТ

Жила собі дівчинка —
дитиношьяка мила,
і дуже
квіти вона любила:
у будь-яку пору —

взимку чи влітку —
просила у мами не цяцьку,
а — квітку;
ні лялька не втішить було,
ні калач:
не даси квітки,
одразу — в плач...

Підросла дівчинка —
любо глянути;
стали серця парубочі
в'янути...
А її серце
тріпоче пташкою
над звичайнісінькою ромашкою,
бо летять целюстки додолю —
дівча
вгадує свою долю;
і схвильовано шепчуть губи:
«Любить -- не любить,
любить — не любить,
любить — не любить...»

Уже її під вікном її
хтось «вартує»;
уже їй не мама квіти дарус;
і вже оті квіти
(чого там таїти) —
для неї
дорожчі за мамині квіти.

Вона їх до серця тулить щасливо:
«Ах, любий! Спасибі!..
Ти просто — диво!..
А під букетиком
радо тріпоче
серце дівоче...

Ох серце дівоче!
Скільки тебе заставляли
радіти
і сумувати
ці дивні квіти!..
Рожі,
тюльпани,
ромашки,
блавати... —
скільки могли б вони нам
розказати
про клятви та ревність,
про віру й вагання!..

Словом,
у дівчини — перше кохання!..

Нарешті —
фата...
привітання...
привіти...
«Гі-ір-рко-о!..
І знову — квіти і квіти...

Крутиться-вертиться рідна планета...
Де ота дівчинка?
дівчина де та?..
Годі й шукати! —
тіткою стала...

А квітів любити —
не перестала!!
Квітник у неї навколо хати!
Краса —
аж годі і змалювати!..
При грядці — грядка;
все — квіти різні:
і ранні,
й літні,
й осінні, пізні.
І тітка
квіточки уже
нині
не зірве навіть своїй дитині!
А не дай боже, як чужі дітки
простягнуть руку, бува, до квітки! —
тітка
одразу па лиці міниться
і репетує так — аж запіниться!..
На обліку в тіточки
кожна квіточка!..

Бо любить їх,
знає ціпу їм тіточка!

Тому й писати про неї взявся,
що сам у цьому переконався...

З базару
коханій несу три квіточки..
Останню десятку лишив у тіточки...

...Тіточка
лішить гріш до гроша
і — маком цвіте!..
А — зів'яла душа...

Шкіци до портретиків

ПОВИТИЦЯ

Ох, який же він милий, який він приємний! —
безкорисливий, чуйний, уважний і чемний!..
Ваша думка — то думка його одночасно;
все, що робите ви, — це чудово! прекрасно!
Все, що вам дороге, — його також бентежить...

І все — тільки тому, що од вас він — залежить!
А насправді — це просто бур'ян-повитиця,
що усе поровить приліпиться, вчепиться;
а насправді — вас має лише за підпору,
щоб тихенько, звиваючись, витися вгору!

ДЗВОНАР

Ген увсебіч летять дзвінки —
накази, «втяки», вказівки..
Нема спочинку телефону
від понеділка — до суботи...

У «дзвопаря» — це стиль роботи.
А толку — як з пустого дзвону.
Дорветься ж до трибуни він —
знов калатать береться в дзвін!

ЗАХРЕБЕТНЕ ЧАДО

Що робить він?.. А що йому робить?! —
гуляє, моди переймає, спить.
І робить це охоче, навіть радо...
Як він живе?.. А як він жити має?! —
гуляє, спить та моди переймає,
так, як і кожне захребетне чадо...
Яка мета у нього є в житті?..
Зручніше уместитись на хребті —
на батьковім та й на твоім, громадо!

«ПРАВИЛЬНИЙ»

Він поважно так і строго
возсідає, мов паша;
на параграфи у нього
вся застебнута душа!
Він — мов брила пезборима —
зупиняє все пове
й — наче в бога за дверима —
за параграфом живе.

ШИРОКА НАТУРА

Ах, який душею він широкий!
Ах, на диво щедрий чоловік! —
так і сіє грішми на всі боки,
і ціну забувши їм, і лік...
Та одразу щедрість ту погасить,
буде й мідяка він поважать...
Тільки одженить його од каси,
де народні грошики лежать.

ЛИЦАР КВАЧА

Душею, родом будучи з пікчем,
він залюбки орудує квачем.
Нічого — і святого! — не мине:
то вишмарує, то хоча б — мазне.
І се — не так, і те йому — не влад...
Усіх і вся обляпує підряд,
усе він перекреслює з плеча —
певтомний лицар дьогтю і квача.

«ТВОРЕЦЬ»

Цей — пером папір скородить,
не одводячи руки:
плодить, плодить, плодить, плодить
настанови, вказівки...

І летять (аби летіти!),
мов з-під стріхи горобці,
канцелярства любі діти —
легкокрилі папірці...

НЕВИДИМЕЦЬ

Підступний покруч лиса і змії,
поріддя чорне злоби і облуди,—
наклепницькі писапнячка свої
він потайки розтикує повсюди
і неповиним людям кров псує
під машкарою «правди оборонця»...
Але й на темну силу сила є —
усяка цвіль і тінь боїться сонця!

БОВВАН

З важким, насупленим чолом
(а чи зі світлим — річ не в тому)
він бовваніє за столом...
Прийди з добром, прийди зі злом —
ні зблиску в погляді пустому!..

Ця скіфська баба кам'яна
хоч зла зумисного й не робить,
але байдужістю — вона
убити може і слона,
і справу щонайкрацу вгробить!

У загаркованому колі

ЗВІДКИ ПІШЛО ХАМСТВО

Допотопна історія

В біблійного Ноя було три сини.
Якось прогулятися вийшли вони...

Гуляючи, Сім, Хам та Яфет
зайшли в допотопний буфет...

Облизнувся Яфет:

— Я з'їм вінегрет...—

І добавив Сім:

— Я теж з'їм...—

І обурився Хам:

— Чи не соромно вам! --

перти в буфет,

щоб жерти вінегрет?!

Ет!..—

І добавив Хам:

— Вип'ємо по сто грам! —

І утішивсь Яфет:

— Та й по двісті — не вред! —

І уточнив Сім:
-- Хай по триста всім!..

Тож Яфет, Сім та Хам
взяли по чотириста грам...
Але Хам
свиняку підклав братам:
усе — вицмулив сам!..
Та й ще — і справився ж скоро як! —
розтовк братикам личка їх...

Допотошна історійка...
Допотопні звичаї...

СЛОВО НЕПШЙВОДИ ГРИЦЯ ПРО ТЕ, ЩО ВІН — НЕ П'ЯНИЦЯ

Щоб йому чаркою удавиться,
Хто вам говорить, що я п'яниця!..

Ну, уживаю... Таке буває...
А хто, скажіть мені, не вживає?!
Та щоб отак, без причини, може,
Я коли випив,— то боронь боже!..

Оце, скажімо, була неділя,
День, як заведепо, для дозвілля;
Якщо не можна й у вільну днину
Перехилити якусь чарчину,

То вже коли ж і запричаститься?!
Хіба ж це значить, що я — п'яниця?!

Чи то така вже моя природа,
Чи то на мене діє погода?
У понеділок я завше мушу
Зранку ж таки закропити душу,
Бо голова гуде — мов дзвіниця,
Та це ж не значить, що я — п'яниця!

А у вівторок — знову причина:
Був я у друга на іменинах
(Чого ж не бути, як запросили?).
Випили, звісно, і закусили...
Ну, потім, кажуть, почав я битися...
А якщо й бився?! То вже й — п'яниця?!

В середу — паче б за бійку п'яну —
Мені вліпили-таки догану.
Така обида лягла на серце,
Що сам я випив півлітра з перцем.
Тут і святому не гріх напиться!..
А ще, бач, кажуть, що я — п'яниця!

В четвер — важлива була подія:
Труси новенькі купив собі я.
А то вже й нічого говорити —
Покупку треба було обмити:
За давнім звичаєм так годиться...
Хіба ж це значить, що я — п'яниця?!

В п'ятницю — випала пам зарплата.
Взяли на трьох ми по сто на брата,
А чи по... Словом, щось коло того,
Тут арифметика ні до чого:
Більше чи менше — то вже дрібниця...
Чого ж казати, що я — п'яниця?!

В суботу... Бісова ти личина! —
Вже й не згадаю, яка причина,
Але була-таки: без причини
Я не пригублю навіть чарчини!..
Словом, я — випив. Та це — дурниця,
Хіба ж, як випив,— то вже й п'яниця?!

Ну, а сьогодні у нас — неділя,
День, так би мовити, для дозвілля...
Я ж можу хоч би у вільпу дшину
Собі дозволить бодай чарчину?!
Коли ж інакше і закропиться?
Який, до біса, я вам п'яниця?!

Про понеділок я вам казав вже:
Така природа у мене — завше
У поседілок я зранку мушу
Хоч кранелипу пустить па душу,
Бо руки будуть весь день труситься —
Ще хтось подумає, що п'яниця...

ПРО ІВАНКА-ДУРНИКА
ТА ЙОГО СЕСТРИЧКУ ОЛЕНКУ

Казочка для дорослих

Ув одній казочці, як і годиться,
жили-поживали брат і сестриця.
Іванко й Оленка було їх звати...

От вийшли раз вони погуляти
та й попали до лиходія —
просто в царство Зеленого Змія...

Вийшли там на один горбочок,
аж бачать — стоїть собі теремочок.
А в нім — чарівник,
а він — з бочкотари,
гей, паливає неповнії чари!..
І пропорція — неодмінна:
півчари — пиво, півчари — піна...

Глянув Іванко та й став проситися:
— Сестричко, дозволь того зілля напитися.

Оленка ж каже: — Ні, не дозволю!
Бо як його ти нап'єшся вволю,
то, любий братику, і незчусься,
як зіллям-весіллям отим зачаруєшся:
як разів кілька в чару заглянеш,
то зачарованим барапцем станеш...

От вийшли на інший воли горбочок.
Дивляться — другий стоїть теремочок.
А в пім — чарівниця.
Теж — діло знає:
зілля-весілля в склянки наливає —
«біоміцин» чи оте «чорнило».
І люд чарується любо-мило...

Зрадів Іванко: — Ех, вип'ю склянку!.. —
Оленка ж просить: — Не пий, Іванку,
бо як у чару оту заглянеш,
то зачаруєшся — осликом станеш.
Запам'ятаєш до нових вінників...

Аж тут
пре гурт солов'їв-розпійників...
Свищать, співають усі гурбою,
кличуть Іванка та й із собою...

Зірвавсь Іванко, Оленку кинув
і, наче сокіл ясний,
полинув через долинку, через горбочок
просто в розпійницький теремочок...

Оленка ручки білі ламає,
плаче-ридає та й примовляє:
— Ой не зараджу горю-біді я —
в неволі Йванко у Зелен Змія.
Вже ж він чарується третю годину...
Ой зачарується ж та й на скотину...

З жалю аж сонце зайшло за хмару...
Іванко ж смокче за чарою чару.
Зачарував він свою утробу —
і геть утратив людську подобу
(видать, не дуже й дорожив нею) —
з теремка ввійшов — свиня свинею!

Хрюкати почав після того напою:
Василису Прекрасну назвав Ягою,
Івана-царевича — Коцієм Безсмертним...
Словом, таке з нього стало перти,
таке Іванко став витворяти,
що ні в казці сказати,
ні пером описати...

А Іван-царевич
у ту ж хвилину
на богатирську гукнув дружину
(вопа народною в нас зоветься),
і, як у казці ото ведеться,
без запізнення — точно й скоро —
на чолі з дядечком Чорномором
там з'явились о тій порі
тридцять три славних богатирі.

Взяли Іванка під білі ручки.
— Кіпчай,— сказали,— ці свинські штучки! —
Та й відпровадили куди треба,
де видно в ґраточку клаптик неба.
Та ще й сказали: — Тепер, сипочку,

посидь і в цьому ще теремочку...
За те, що хрюкав ти, наче паця,
ще й одпрацюєш діб із п'ятнадцять..

Кляне Оленка зілля превраже,
А Чорпомор їй розважно каже:
— То неприємно, що там казати,
що став свинею твій любий братик.
Але не варто так побиваться:
зробила ж
з мавпи людину
праця,
то, може статись, в добру годину,
що й із свиноти зробить людину!

БАЄЧКА ПРО ТАРАНЮ,

*розказана одним любителем
«тільки пива»*

Ввірвався до мене товариш зрапня.
Щасливий, засапаній... Видно, біг.
Крикнув, не ставши ще й на поріг:
— Є тараня!..

— Ти що, — сміюся, — здурів чи п'яний?!
Якби ж сказав уже, чорт візьми,
що прилетіли до нас марсіяни
чи, навпаки, полетіли ми
кудись на Марс там чи па Венеру,

то це, звичайно, було б не диво,
це, звичайно, цілком можливо
в нашу
казкову космічну еру...
Це, зрозуміло,— інше питання.
А то — ха-ха-ха — «є тараня!..»

А він спокійно у крісло всівся.
«Так, так,— приказує,— смійся, смійся...
Сміється той, хто сміється останній...»
І витягас
аж — цівтарані!!

Матінко рідна!..
Оце так диво!..
Ми, зрозуміло, пішли на пиво...

У першій ларьочку — не повезло:
скінчилось пиво, паче на зло...
Таке
несподіване розчарування!..
Щоб не образити продавця,
випили ми по чарчині винця...
Залишилась ціла
тараня.
(Самі ж бо знаєте, що вона
пасує до пива, не до вина...)

Надибали іншу торгову точку
(вірніше б сказати,— продтоварне вікно).

Якраз відкривають із пивом бочку.
Товариш — радіє: «Оце — воно!»
Товариш — просто росте до неба:
«Бочкове пиво! Це — те, що треба!..»

А я бочкового й задаром не хочу:
п'єш — і чуєш смердючу бочку.
От і взяло мене за живе.
Кажу: — Під страхом страшного суду
бурди бочкової пити не буду!
Якщо вже пиво, то — пляшкове!..

Товариш
вагався лише хвилинку
і здався (вдачу має м'яку).
— Ну, добре,— каже,— бери вже...
пляшкунку...
он ту... коньяку.

Що ж, я взяв-таки. Без вагання.
І, як диктус хороший тон,
до коньячку ще й узяв лимон...
Замшилась ціла
тарапня.
(Не тумакі ж ми якісь останні,
щоб коньячок брати — до тарапі!)

Розцропалися з тим вікном...
Уже їй веселіше стало обом:
не повезло у вікні, то їй — ні! —

не тільки ж світу, що у вікні! —
с, слава богу, ще й гастроном...

— От,— кажу,— склалось би все щасливо,
якби «Московське» було там пиво...

Та враз

товариш уперсь, як бик.

— Ні, я до «Ризького»,— каже,— звик...

Немає згоди у нашій спілці —
розійшлися на ґрунті смаків.

Нарешті, зійшлись-таки.

На горілці

та на порції огірків.

Словом, вирішили питання...

А до горілочки, як ведеться,

Ще й івася взяли, оселедця.

Залишилась ціла

тарапня...

Зайшли у знайомий буфет при бані.

А там того пива — аж п'ять сортів!

Пий — хоч залийся! Аби хотів!..

«Ну,— думаю,— тут уже

амба тарапі!»

Ми всі перепробували сорти

і оцінку таку дали їм,

що не пиво це, а помпії,

і — послали під три чорти.

(Бо ж треба бути тупим примітивом,
щоб жерти тараньку із теплим пивом!)

Пішли ми...

В сусідньому гастрономі
ще зустрілися нам
знайомі.

Дали ми понюхать і їм тарані;
звісно,
пристали й вони до компанії,
і міцно згуртованим колективом
ми дружнo
до ночі шукали пиво...

А далі...

Товариш приходить зрання.
«Ти знаєш, — каже, — лишилась тараня!»
Я вже й мовчу. Одягаюся живо,
і вирушаєм шукати пиво...

А далі...

Ех, та що там казати?! --
не вистачас уже зарплати...
Дружина кричить...
Не мовчу і я...

А як і змбвчу — теж марні старання:
гине, сказати б, пормальна сім'я...
А хто винен у цім? —
тараня!..

Тож поясніть ви мені одне:
чого і для чого оце
мене
в Глеваху * приперли на лікування?!

* Г л с в а х а — село під Києвом,
де є заклад для лікування алкоголіків.

Небесне та земне

ДО ПИТАННЯ ПРО СУМНІВИ

Раз
апостол Петро
коло райських воріт
зміну одбув
і пішов на обід...

Випив пердівочки перед їдою.
запив — свяченою, звісно! — водою,
а по обіді —
святого випця
задумалось випить во ім'я творця...

Отак причащався во славу всевишнього
і, видно, смикнув-таки трохи лишнього...

Дивиться раптом —
що за мана?! —
була ж на столі пляшка
одна,
а стало — дві...

і скляночки — дві...
Тьху!.. Аж паморочиться в голові...

Далі, дивиться,—
ну й дива! —
бог іде,
а вірніше — два!
І обидва — немов близнята:
точні копії бога-тата!..

Петро кулаком протирає очі,
плечима знизує та бурмоче:
— Ну й кумедія!.. Ну й кіно!..
Щось, видно,
із богом — не так воно...
Я ж пам'ятаю, як і годиться,
що бог — єдиний,
але — в трьох лицах!
Як же тоді пояснить оце:
два боги — на одне лице!!
Значить, не єдиний,
та й не свята трійця?!
Біс його знає, що воно коїться!..
Слід розібратись якось у цім би...
Ой, щось тут пахне брехнею ніби,
і, раз пішлося уже на те,
то бреше, либоць, писання свята!
Бо хай, скажімо, я трохи сп'янів,
та не може брехати ж вищо мені —
сказано ж: «Істина — у вині!..»

Чим це закінчилось — бог його зна:
справа ж — небесна то, не земна...
Якщо ж про справи казати
земні,
то дехто, буває, і в наші дні
шукає істину
у виші;
шанує троїцю, свідок — бог
(оту, що зветься у них — «на трьох!»);
на бога молиться лиш одного
і єдиного: бога — скляного.
А що й чорти є — в цім сумнівається,
хоча — до чортиків напивається!

ПОРАДА ВСЕВИШНЬОМУ

Я довго думав:
з якого боку
і як
розмову із ним почати?
Та врешті — плюнув на цю мороку:
почну з цитати!
Раз так до нього звертаються всі,
то й мені звернутися можна...

Отче наш, іже єси на небесі,
вслухай мене, твого безбожника...

В тебе клопотів, знаю,—
хоч вовком вий;
і єдиний
(хоч сам — ніби три прояви:
бог-отець,
бог-син
і бог — дух святий) —
ти
не годен усі охопити справи.

Оті настирливі прохачі
наче змовились між собою —
ані вдень тобі, ні вночі
і на мить не дають спокою:
той — кається ревно,
гріхи визнає,
щоб потім
і далі спокійно грішить-таки
(до речі, і в пас їх чимало є,
подібних ревнителів самокритики);
той — гендлює усім, аби бариші;
той — з брехні живе,
той — з розбою...
І кожен — кричить про спасіння душі,
кожен
діло має з тобою!

Всяк молить:
«Господи, благослови!»,
чи — «Покарай, господи!»,

чи — «Помилуй!..»
Де-е! — і для кінської голови
переварити це — не під силу!

А тут — нечистий мене ще надніс,
а тут — іще голову я морочу!..

Але
не спіши одмовлять навідріз —
вслухай спершу, чого я хочу...

В брехні
мені каються — дарма:
навчили батьки, що брехать — негоже.
(А коли я кажу, що тебе нема,
так це ж — істина, святий боже!)

Хоч я, признаюся, нічого не вкрав
і навіть-таки не убив нікого;
хоч, словом, у мене немає справ,
щоб водити секрети
з богом,
а все ж — розмова є на часі...

Во ім'я отця, й сина, й святого духа,
отче наш, іже єси на небесі,
мене послухай!

Ні, не бійся, що я — чомусь
про щось канючитиму --
ій-богу,

і не гадаю, і не берусь
тебе просити про допомогу.

Скажу — здивуєшся
(тільки ти
не вважай мене за підлизу!) --
я —
сам
т о б і
хочу допомогти,
проявляю
ініціативу знизу...

Щоб не пхалося «на ура»
до неба
твое неспокійне стадо,
в установі твоїї
пора
встановити якийсь порядок.
А цього — повір мені —
слід повчитися у людини...

Візьми та визнач прийомні дні,
точпо вкажи прийомні години;
про це усіх віруючих оповісти.
(Як це зробить, я не знаю по суті --
чи директиву згори спустити,
чи як інакше...
Ти ж -- всемогутній!)

Тільки боже тебе борони
з чиновників деяких приклад брати —
не обюрокрачуйся, як вони,
вже досить, що є земні бюрократи.

Не дивись на людей
згори,
не гарикай на них, не гримай
і відвідувачів
не мори
в канцелярії під дверима;
не будь крючкотворцем,
не будь
творцем
непросвітної тяганини,
яка може кінець кіпцем
жили висотати з людипи;
на пустослів'я часу не гай...

І ще таке я скажу до того:
ради бога,
ти не вважай
себе
непомільним і вічним богом.
Бо, поглянь-но, у наші дні
(на це зважити — не зашкодить) —
хай то небесні а чи земні —
боги, боженнята
виходять з моди...

Нащо ж крутити оте кіно —
пеклом лякати, втішати раєм?! —
рано чи пізно,
а все одно
вийде на те, що тебе — немає.

То ліпше — одразу зроби,
щоб скрізь
були на землі усі — атеїсти,
і матимеш спокій!
Бо ж який біс
до тебе з проханнями буде лізти?!

За ці поради ж
не обіцяй
раю мені — їх даю задаром.
Я — скромна людина:
навіщо рай?! —
удовольнюся і гонораром!

Кутюгон муз

ОДА НА ЧЕСТЬ БАНДУРИ,

*скомпонована з нагоди ушанування
товариства достославного,
Державною заслуженою капелюю
бандуристів УРСР поіменованого*

Ану-бо, Музо, до роботи —
За оду братися пора:
Гадаю, що і ти не проти
Бандурі вигукнуть: «Ур-ра!»

Хоч, може, хтось і ляшне здуру:
«Бандура?! Чи ж не дивина!»
А ми — вшануємо бандуру,
Бо заслуговує вона!

Бо споконвіку, бо ж од роду —
В час гожий і в скрутний момент —
Все був на службі у народу
Отой п а р о д и й інструмент.

Жили із нею у народі
І дума, й пісня, і гопак.
Тож при нагоді у цій оді
Сказати хочемо ще й так:

-- Хвала вам, арфи і роялі!
І скрипці, звісно,— теж хвала!
В театрі, у концертнім залі
Прописку доля вам дала.

Заслужено в номеклатуру
Ввійшли ви, як би той сказав,
А все ж от:
«Взя-а-ав би я-а-а банду-у-уру-у-у...»
Бандуру б (а не арфу!) взяв!

Ота бандура-чарівниця,
Хоч не таке, як ви, цабе,
Бувала теж по загрыпицях
Й не осоромила себе!

Із берегів Дніпра-Славути
Довкола котиться луна —
Ото бандуру нашу чути,
Дзвенить на всенький світ вона.

І уславляє нашу думу,
І пісню, й танець заодно,
А це тобі — не фунт ізюму...
Отож-то, голубе, й воно!

НЕ ЗОВСІМ БАЙКА ПРО ТЕ, ЯК Я НЕ СТАВ БАЙКАРЕМ

Подумав якось я собі: «Апу,
Дай хоч маленьку баєчку утну;
Та й, може, о щасливій тій порі,
Дивися, виб'юсь ще у байкарі...»

Узяв папір, чорнило, сів за стіл
Та й написав таке:

Ш а к а л и й В і л

На лісовім збіговиську якось
(По-людському б сказати, були то наче збори)
Якраз, коли сам Лев збиравсь ревнути щось,
Чхнув сірий Віл собі на горе.

Гей, що тут почалось!..

Стрибнула на пеп'юк й загавкала Лисиця:

— Громадо чесна! Чи ж годиться
Терпіти нам наругу отаку?!

В нас про важливі справи тут ідеться,

А Віл он став у холодку
Та пирхас, сміється!..

Та ще й коли самі вельмишановні Лев

Збиралися почать свій мудрий рев!...—

Враз і Овець отара загула:

— За ним давно вже водяться діла!..

Приглянутися треба до Вола!..—

Віл спантелченний оговтався помалу:

— Я ж не сміявся. Ну й дива!

Я тільки чхнув. Із кожним це бува.

Нема ж у цьому криміналу!

— Гай, гай,— хтось писнув із Зайців,—
Воляча вперта, сказано, натура,
Кому потрібні докази оці?!

Покайся, визнай і — кінець,

Нехай їм грець!

Чи в тебе ж є іще в запасі шкура?! —

Та Віл притьмом уперся: ні та й ні.

— То, значить, ми отут усі дурні?! —

Свinya кувікнула.— Лиш мудрий ти між нами?!

Дивіться, трясця його мамі,

Яке розумне удалось!.. —

Та ось —

Лев вусами повів. І тут ураз Шакали

(Хоч то і полохлива звірина,

Й здебільша стервом живиться вона)

Притьмом всі на Вола напали..

А Лев?.. При чім тут Лев?!

Нікого він не слухав,

А вусами повів тому,

Що у той час йому

На піс присіла муха.

(Той Лев, якщо уже про нього мова,

Був братом Лева з байки Михалкова).

І взагалі — чудову мав натуру.

Збирався й рикнути, щоб одвернути зло,

Але... Вола вже не було;

Урятував лише волячу рвану шкуру..

Я прочитав (чого і не таю)
 Сусідові цю баєчку свою.
 А він — махнув рукою: Те-те-те!..
 Пусте це, мій голубчику. Пусте!..
 Ну, сам подумай, що ти тут наплів —
 Де бачив ти у нас отих левів?!
 В звіринці, в цирку — є. Та зрозумій:
 В клітках вони! Отож-то, любий мій!
 А твій, як би сказати,— серед мас,
 Ніби якась тут Аффірка у нас...
 Це ж зовсім не логічно! Ай-яй-яй!..
 Спочатку, друже, Брема почитай
 (Такий природознавець був колись),
 Ну, а тоді вже за байки берись.

Я лиш розвів руками: — Ти диви!..
 От вилетіло просто з голови;
 І справді, де у нас оті леви?!
 Але ж зайці, лисиці, і шакали,
 І свині — с! Що б ви про них сказали?
 — А що? Не бачу в цьому їх вини.
 То ж — муха винна. От по ній — пальни!
 А то папір лиш переводиш здря...

Отак не вийшло з мене байкаря...

А мій сусід — мов риба у воді;
 Живе собі, пописує статті,

В критичний дзвін усе на сполох б'є:
«Біда! Сатира, братці, відстає!
Сатирики роками без кінця
Стріляють із гармат по горобцях!
Становище з сатирою — сумне...»

Та все це — не стосується мене:
Я знаю, що й про що писати слід,
Бо ж, дякувать йому, навчив сусід...

Про крокодила ще от маю тему.
Але — мовчу! Бо суперечить... Брему!

ПРИТЧА ПРО БАЙКУ І ОСЛА

Повчав один товариш байкаря:
— Пробачте, але байка — річ стара.
Ні, нині вже вона не на порі,
Нехай мені пробачать байкарі.
Це — крок вже, так би мовити, назад..
Не ті часи, не та епоха, брат!
Хіба ж у цім завдання наших днів —
Писать про усіляких там ослів?!
Померла байка! Тут — хоч верть, хоч круть...

Байкар зітхнув:
— Але ж осли — живуть?!

ОБ'ЄКТИВНО-ПОХВАЛЬНЕ СЛОВО
ЯКОМУСЬ ЛІТЕРАТОРОВІ
ОД ЙОГО ШАНУВАЛЬНИКА

Критики лають тебе дарма.
Знать, об'єктивності в них нема...

А кожна книжка твоя — чудова!
Яка магічна там сила слова!..
Розцілувать я тебе готовий
За кожен витвір той пречудовий...
Критики ж лають тебе дарма,
Видати, совісті в них нема.

Ні, тебе критика не оцінила..
Ти — чародійник! Ти — геній! Сила!
Досить сторінку перегорнути,
Щоб силу слова твого відчути;
Хай прочитаю одну лиш фразу —
І почувуюся ліпше зразу...

Мене підтримують твої твори.
Гей, що без них я робив би, хворий?!
Критики ж лають тебе дарма,
У них, як видно, біди нема...

А тобі кожен у ноги вкlopиться,
Хто знає, що за біда — безсонниця.

СОН У РУКУ

Був я лебедем. Плив по воді
І літав на круті перевали,
І тумани, й гаї молоді
Під моїми крильми розцвітали.

Був я лебедем білим у сні
І купався на вітровій хвилі,
Навіть заздрили друзі мені,
Що вони полетіти не в силі.

Був я лебедем в ріднім краю,
Ясне сонце мене зустрічало,
Та жалью не втаю, не втаю,
Що я лебедем був дуже мало.

Стали хмари за подруг мені,
Признавався в коханні я хмарам.
Був я лебедем білим у сні...
Ну, а сни такі сняться не даром.

(Бо оплачуються гонораром!)

П р и м і т к а

(для бухгалтерії, на випадок гонорару).

Шановний тов. бухгалтер!

Добрий топ
І авторські права у мене в шапі;

Я чесно визнаю: не мій то сон,
Мої — лиш назва і рядок останній.
Я не змінив і коми в тому сні,
Тож зазіхати на чуже не смію:
За назву і рядок — платіть мені,
За сон — платіть М'ястківському Андрію.

ДІД, КОЗА, ТАТО, МАМА І Я

П'ять ротів мав мій дід,
А в дворі — пі кола...
І тому свого старшого сина
Проміняв на козу,
Шмат землі і вола.
Мій же тато
Одержав дружину.

Появивсь я —
Рідня збунтувалась уся...

*Григорій Печенівський. «Іскри»
(збірка «Доля моя ясна»)*

П'ять ротів мав мій дід
(Ну, і морда ж була!!).
Якби вам ті роти, мій читачу,
Ви спокійно могли б
Ухейдекать вола,
Та ще й з'їли б козу на додачу.

Тож дід сина свого
На козу й проміняв.

Мій же тато одержав дружину.
По комерції тії
Раз, якогось там дня,
Я родивсь у нещасну годину.

Появивсь я —
Рідня збунтувалась уся...
І чого б то, скажіть, бунтувати?!
Видно знали, що я
Про свого дідуся
Буду вірші кумедні писати.

ПИШНА ДАМА

Ех, к такому платю бы
да еще бы —
голову.

В. Маяковский

Він своє чадо,
мов диво з див,
у прах розфюфирив і в світ пустив.

Тож і одягпуга — боже ти мій! —
зі штучної шкіри пальто на ній,
а фарб, а золота й інших прикрас!..

Просто — божественна!
Екстра-клас!..

Тільки під блиском отим — гайі, гайі! —
душі та серця — і не шукай!
І (як бува у подібних дам)
нема і розуму ні па грам!..

П р и м і т к а (для дам).

Мої шановні та любі дами!
Конфлікувати не хочу з вами:
Убори ваші всі, зрозуміло,
Це — особисте, жіноче діло...

Та як письменник часом, буває,
Сіреньку книжку свою вдягає,
Мов пишну даму, в коштовні шати, —
Про це вже грішно було б мовчати,
Бо переводить же, бісів син,
Золото,

фарбу

і — ледерин!..

Так що не вас я у данім разі,
Мої шаповні, мав па увазі.

МАЙЖЕ АГРОТЕХНІЧНЕ

*Дружньо-усмінене слово
до трудівників
всеукраїнської
літературної ниви*

Вам, трудовому колективу,
Який вже стільки літ підряд
Плекає рідну нашу ниву,
Доземно кланяюсь!
Віват!..

У час, коли радянські люди
Виходять на нові путі,
В хазяйстві лад наводять всюди,
Щоб все було на висоті,

Хазяйнують на вищій рівні
І ми повинні теж-таки,
В письменстві краснім
за відмінні
Боротися показники.

Отож дозвольте в цьому плані
Порушити, як той казав,
Сьогодні деякі питання,
Торкнутись господарчих справ...

I

У першу голову б, сказати,
Як це заведено давно,
Нам загодя потрібно дбати
Про доброякісне зерно.

Провіювать обов'язково,
Щоб для майбутніх наших книг
І кожна думка, й кожне слово
Були кондицій посівних.

А то, бува, із того слова
Духовний годі хліб спекти,
Бо там — кукіль, а там — полова
Чи суржик, господи прости...

II

І далі: щоб сівбу почати,
Потрібно (в цім — велика суть!)
Ділянку ще підготувати
Оту, що темою зовуть.

Щоб все було — агротехнічно.
Ну, а тоді уже — вперед!
І — сій розумне, добре, вічне,
Як навчав колись поет...

Бо часом і таке буває:
Сяк-так пошпортає той лан,
І вже он — урожай збирає,
Молотить повість чи роман,

І меле вже, і цідить воду,
Пече... І з легкої руки
Йде не духовний хліб народу —
Сирі і сирі глевтяки!

III

Згадать при цьому я повинен
І транспорт, силу тяглову...
Вже дехто осідлав машини,
Освоїв техніку нову.

І «Жигулі», і «Волга»

нни
Для нас (що й добре!) — не дива,
Бо кінь — не конкурент машині,
Машина — всьому голова!

Але не треба забувати,
Що служить і в космічний час
Літературі
Кінь криматій
Із грецьким пазвиськом — Пегас.

Тож, як хазяїн справжній всякий,
Повинні пам'ятати ми,
Що для робочої коняки
Важливо — якісні корми!

А в нас таке ще, на біду, є
(Пройдіться лиш по авторах):
Той — кормом імпортом годусь,
А той — наше на хуторах.

Кінь силу ж матиме півроку,
Якщо дамо (ще до сідла!)
І традиційного оброку,
Й нового, свіжого зела.

Тоді — в сідло, і — вїю, крилатий!..
Чимало різних є адрес,
Що мають, як би то сказати,
Літературний інтерес.

Та щоб знайти ці інтереси,
Дорогу мусить знати кінь
Не лиш до матінки Одеси,
У Коктебель чи у Ірпін'я...

IV

І ще, для повної програми,
Сказати хочу пару слів
Також про догляд за садами,
Вірніше — про садівників...

В саду хорошім (зрозуміло,
І в нашім літсаду ж таки)
Велике і потрібне діло
Вершать вони, садівники.

І навесні у них, це ясно,
Роботи — непочатий край:
То дерево обкурюй вчасно,
Щоб не загинув урожай,

Розчлстить треба, підживити,
Сад берегти од шкідників...
Багато,
що і говорити,
Залежить од садівників...

А про врожай хороший дбати
В літературному саду,
Звичайно, критикам, сказати б,
Написано вже на роду.

Та часом тут — скажімо прямо —
Ніяк не добереш ума:
Дивись — обкурять (Фіміамом!),
Хоча й потреби в цім нема,

То кинуться в один куточок...
Тепло, увага, те і це...
І гріють,
наче десять квочок,
Одне-однісіньке яйце.

То знову —
 інша крайність дивна:
Тут слово б тепле мовить слід,
А в них —
 мовчанка колективна.
Отак помовчать, і — привіт!

V

Письменство,
 раз про нього мова,
Це — не лише наш спільний лан,
Але й — вогонь в одежі слова,
Як говорив Франко Іван.

Тож, занедбавши творчі муки,
Ще дехто і у наші дні
Живе спокійно й гріє руки
На тому самому вогні.

А інший просто чинить шкоду:
Кебети — брак, а лікті — є,
От він літературну воду
На той вогонь певтомно й ллє...

VI

Он хтось киває головою,
Мовляв, бодай чудний ти був! —
Змішав чогось вогонь з водою,
А про важливе і забув:

Який же біс тобі уродить,
Раз буде геть пісна земля?!
Чей агротехніка доводить,
Що слід удобрювать поля!

А він про добрива — ні слова...
Оце, видать, с.-г. знавець!..

Стривайте. Тут — своя розмова,
Тому відклав аж на кінець...

Потреби, думаю, немає
Гукати: «Добрива — на лан!»
Про справу цю ретельно дбає
Всяк войовничий графоман.

І, видавцям усім на горе,
Од них пливе із року в рік
В літературне чисте море
Отого добрива потік...

Як полюбляє то казати
Один знайомий мудрий мій:
«Не всьому ж, братику, буюти:
Щось має йти й на перегній.

Тож треба сіять всі культури:
Що — з плодом буде, а що — без...
В цім — розвиток літератури,
Природний, мовити б, процес».

Нехай і так... Господь з тобою...
Але пастав, гадаю, час,
Що можна того черепною
Одкласти трохи й на запас.

(Бо марнувать — то шкода явна:
Чей кожен цей, пробачте, твір —
То ж і копійчка державна,
І лімітований папір!)

Крім того, я — у досвід вірю.
А знали ж наші ще діди:
Як лан удобриш понад міру —
Врожаю пугнього не жди:

Так виляже па тому полі
Гінке стебло, що тільки — на!..
І вийде: мерви с доволі,
Але не дуже-то зерна...

Таку-то маю я платформу,
Ще й пропозицію одпу:
Щоб не набралось понад норму
Добра отого на лану,

На поміч видавцям у штати
Взять пару безробітних Муз
(А їх ще можна підшукати!)
Та й шлюз надійний збудувати,
І хай отой пильнують шлюз.

Хай перекриють хід халтури
Та видавців од мук шасуть;
Так дами ці
Літературі
Хоч цим, а користь принесуть!

VII

Оце й усе, що мав я шині
Сказати, дорогі мої...
Нехай зростають на Вкраїні
Літературні врожаї!

При цім надію маю щиру
(Якби ж так сталося — гай, гай!),
Що в нас, урешті, й на сатиру
Щедріший буде урожай.

Що на своїй ділянці кожен
На тому спільному лану
Ростити буде (дай же боже!)
Хоча б перчиночку одну!..

А ви на мене, бога ради,
Не ображайтесь:
далебі,
Найперше — всі оці поради
Я адресую сам собі.

НЕ ПРО ЛІРИЧНОГО ГЕРОЯ, А ПРО СЕБЕ

Герою!

Я далі не можу цього терпіти —
критик

до тебе по-дружньому доброзичний:
дивись, який придумав тобі епітет,—
мовляв, л і р и ч н и й!

Все краще у віршах —
тобі віддає на вибір;
хоч у раму бери тебе,
мов картину.

За це від мене щире йому спасибі:
як-не-як, а хвалить
м о ю дитину.

Але як тільки йому щось
не до вподоби,
то ні слова про тебе тоді, герою;
тоді:

«...автор пише від першої все особи,
любується сам собою...»

А ти

живеш спокійно і пречудово --
автор винен, автор усе накоїв...

Годі!

Хочу про себе сказати слово.

Без усяких героїв!..

Я не із тих, що любуються ними,
собою ж

лиш дурень милується
без сумління —
пепорочні тільки різні там херувими,
але ж вони — вигадані створіння.
Я — це бажання
людиною бути справді,
просто — людиною,
а не тим, що «вийшов у люди»;
хочу словом і ділом щиро служити правді
і цуратись облуди.
Я — слабкий відголос тої милої мови,
що піснями пливла у дитячу мою колиску,
кволий патяк на голос її чудовий,
тьмяний відблиск її дивного блиску.
Я — це пишна землі,
що мене зростила,
я — боржник неоплатний
свого народу:
він мені віру у мої власні сили
дав, як авалсову нагороду.
Я — це віра, що зберемо всю підлоту
й оселю Правди воздвигнемо над віками,
що хай це коштує
нервів, мозолів, поту,
але слово останнє — за нами!..
І гріс мене народу душа велика —
мудра і чесна, із невмирущим жартом...
А без цього усього
я — пустота безлика,
про яку й мови заводить було б не варто.

СЛОВО ПРО СЛОВО І ДІЛО

Всім доводилось чути,
ще й не раз, либонь, і не два
(та й узнати на практиці,
бо в житті ж — як на довгій ниві!):

с
вагом і слова,
золоті слова,
і пусті слова,
і слова фальшиві...

Слово — штука серйозна.
Але зразу ж — не розгадять,
чи це — справжня коштовність,
а чи тільки її подоба,
бо, як знаєм, на слові
не означені, не стоять
ні вага, ні ціна,
ані сорт, ані проба.

Не даремно ж бо нині,
коли йде приципова, пряма,
ділова
всепартійна і всепародна
розмова про справи високі,—
йдеться в ній, зокрема,
і про істинну вартість
пашого з вами Слова.

Не в пошані сьогодні
в'юнкі та медові слова,
слова пустодзвонні,
слова глухі, мов із вати:
життя не стоїть ---
вимагає пора нова
іменами своїми
речі іменувати!

Повертати Словам
їх високий авторитет,
щоби повнилось кожне
силою, ясным змістом,
як оті невмирущі:
«Комуністи — вперед!»
і:
«Загину — вважайте мене
комуністом!»

Сухозлотну
од Слова
геть одвіювати лузгу,
розбиратись, де слово —
лише манкара лукава,
шанувати у Слові
правдиву ціну й вагу ---
наша спільна,
державна,
в і д н о в і д а л ь н а
справа!

Бо за слово — усі ми,
незважаючи на чини,
рівно в і д и о в і д а л ь н і!
Тож при нашому Слові,
як надійні гаранті
ваги його і ціни,
мають твердо стояти
кожного
Честь і Свіість!

Не вироджувать Слово
у легковажне слівце,
не робити із нього
блязня в пишній одежці!
І коли уже кажемо:
«З честю справимося!» — то це
мусить бути по совісті
Словом, Справою
Че с т і!

Позбавляється права
всяке слово пусте,
що, буває,
горобчиком пурхнуло
і — полетіло.
Право жити сьогодні
має слово лиш те,
за яким
невідступно крокує
реальне Діло!..

Не усе ще у нас,
як то мовиться, екстра-клас.
Та в усім розберемося —
люди ми — не наївні,
знаєм: далі — залежить
лише од самих же нас,
щоб усе було — класно,
щоб — на потрібному рівні!

Позичать нам не треба
ні в кого
ні знань, ані сил —
буде зроблена справно
задумана нами Робота!
І дарма надриває
охриплі свої голоси
зловороже поріддя,
братія чорпорота.

У нас підступу ницого
навіть на гадці нема,
тож нема і потреби
напускати словесні тумани —
із найвищих трибун
викладасмо перед всіма
паші успіхи,
клопоти,
цілі,
задуми,
плани.

Нам немає чого
у душі і у серці таїть:
твердо будучи вірні
Ділу своєму і Слову,
на високім, тривожнім порозі
тисячоліть
ми запрошуєм інших
на мирну, одверту розмову.

Щоб останнім порогом
для людства не став той поріг,
коли далі — пустеля,
пімі надмогильні плити;
щоб, довір'ям об'єднаний,
рід людський
міг
у здоров'ї та силі
поріг той
переступити.

Святішої в нас
од цієї — немає мети:
трудитись, аби ще й не родженому
нащадку
нашу рідну планету
і землю свою зберегти,
а дітям своїм —
передати
у кращім порядку!

І од цього —
ніколи не збочимо
ані на п'ядь!
Тож можемо людству в очі
дивитися сміло:
з одкритими лицями
перед світом усім
стоять
наші чесні,
вагомі,
партійні
Слово і Діло!

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Дмитро Панасович Молякевич народився 28 червня 1926 р. в с. Єлизаветполі, Теофіпольського р-ну, Хмельницької обл., в селянській родині. В роки війни неповолітнім був вивезений на примусові роботи до Німеччини. Після звільнення Радянською Армією повернувся в рідне село, 1947 р. закінчив середню школу і вступив до Львівського університету. Працював у обласній газеті «Вільна Україна». З 1961 р. працює в журналі «Перець».

Автор поетичних збірок «Серце говорить» (1956), «Сучаснику мій» (1961), «Ерудиція з молоком» (1964), «Закон є закон» (1968), «Бацिला свинства» (1970), «Чолом вам!» (1974), «Про небесне та земне» (1976), «Загадка природи» (1980), «Любов навиворіт» (1983).

З М І С Т

ПРО РІДНЕ І ЧУЖЕ

Про сміх і плач	5
Слово про чуже і про рідне	7
Лист племінниці Гані до дядька Івана за океан	12
Еней у Полтаві та ще її трохи за нею	20
Рейвах на горбку	33
Іменини	37

МАЙЖЕ ІНТИМНЕ

Третій житель	48
Перша зарплата	49
Парусинові туфлі	51
Маємо в наявності...	53
Реабілітація Єви	56
Слово про силу (<i>Серйозний жарт</i>)	58
Автопортрет без рамки	61
Прохання	64
Запорожці	65
Самовтішливе	67
«Гріхопадіння»	67
Теж про любов	69
Розмова з другом	72
Слово до друзів	76

НЕ ТІЛЬКИ ПРО КІБЕРНЕТИКУ

До питання про слово честі	84
Бацिला свинства	85
Слово про брак	91

Ода во славу не паперу-трудяги, а нічого не вартної бомаги	94
Слово про кібернетику (<i>Не балада</i>)	97
Про наш насущний і дещо, вибачте, про свинство	102
Балада про перісту корову	111
Як я став хамом	115
Вовк і не семеро козенят (<i>Казочка для дорослих</i>)	119
Ріпка (<i>Звичайно ж, казка</i>)	121
Новорічна казка (<i>Розповідь Діда Мороза плюс авторський коментар</i>)	126

ЗНАЙОМІ ФІЗИ

«Тактик»	133
Сімейка	135
Про хворобу	140
Собака	143
«Горопаха»	147
Дещо про голову	152
Любов навиворіт	154

ШКІЦИ ДО ПОРТРЕТИКІВ

Повитиця	159
Дзвонар	159
Захребетне чадо	160
«Правильний»	160
Широка натура	161
Лицар квача	161
«Творець»	161
Невидимець	162
Бовван	162

У ЗАЧАРКОВАНОМУ КОЛІ

Звідки пішло хамство (<i>Доповісна історія</i>)	163
Слово Непийводи Гриця про те, що він — не п'яниця	164
Про Іванка-дурника та його сестричку Оленку (<i>Казочка для дорослих</i>)	167
Баєчка про тарашу, розказана одним любителем «тільки пива»	170

НЕБЕСНЕ ТА ЗЕМНЕ

До питання про сумніви	176
Порада всевищньому	178

КУТОЧОК МУЗ

Ода на честь бандури	184
Не зовсім байка про те, як я не став байкарем	186
Притча про байку і осла	189
Об'єктивно-похвальне слово якомусь літераторові од його шапувальника	190
Соп у руку	191
Дід, коза, тато, мама і я	192
Пишна дама	193
Майже агротехнічне	195
Не про ліричного героя, а про себе	204
Слово про слово і діло	206
Біографічна довідка	212

ДМИТРИЙ АФАНАСЬЕВИЧ МОЛЯКЕВИЧ

ЮМОР И САТИРА

Стихотворения

Київ, издательство художественной литературы
«Дніпро», 1986

(На українском языке)

Редактор *И. Ф. Иванов*
Художне оформлення *Р. К. Пахольюка*
Художній редактор *В. С. Войтович*
Технічний редактор *Л. І. Ільченко*
Коректори *Т. В. Грузинська, Н. І. Прохоренко*

Информ. бланк № 3087.

Здано до набору 18.02.86. Підписано до друку 13.05.86.
БФ 36106. Формат 60×84¹/₃₂. Папір друкарський № 1. Гарнітура звичайна нова. Друк високий. Умовн. друк. арк. 6,278. Умовн. фарбовідб. 6,278. Обл.-вид. арк. 7,466. Тираж 20 000 пр. Зам. 6—43. Ціна 95 к. Видавництво художньої літератури «Дніпро». 252601, Київ-МСП, вул. Володимирська, 42. Київська книжкова фабрика «Жовтень». 252053, Київ, вул. Артема, 25.

Молякевич Д. П.

M76 Гумор і сатира: Вірші.— К.: Дніпро, 1986.—215 с.

До збірки українського радянського поета ввійшли кращі його твори з попередніх видань. Автор гострим сатиричним пером бореться проти тих негативних явищ, які супротивні напому способу життя, з посмішкою пише про слабкості, що їх часом виявляють люди.

M $\frac{4702590200-122}{M205(04)-86}$ 122.86

84Ук7—5